

KESKKONNAAGENTUUR

UURING KORDUSKASUTUS- KÕLBLIKU NING KASUTA- TUD JA JÄÄTMEKS MUUTU- NUD TEKSTIILI KOGUMISE KORRALDAMISE KOHTA EESTIS

Mai 2026

SISUKORD

1. Sissejuhatus.....	3
2. Õiguslik raamistik.....	4
2.1. Euroopa Liidu jäätmete raamdirektiiv.....	4
2.2. Jäätmeseadus.....	4
3. Tekstiili kogumine.....	6
3.1. Tekstiili kogumine Eestis.....	6
3.1.1. Tekstiilijäätmete teke ja korduskasutuskõlblik tekstiil Eestis	6
3.1.1.1. Tekstiilijäätmed.....	6
3.1.1.2. Korduskasutuskõlblikud tekstiilid.....	8
3.1.2. Olemasolevad kogumisvõimalused ja osapooled	10
3.1.2.1. Tekstiilijäätmete äraandmise võimalused Eesti kohalikes omavalitsustes.....	10
3.1.2.2. Korduskasutuskõlblike tekstiilide kogumine Eestis.....	12
3.1.2.3. Tekstiilitakso	18
3.2. Peamised tekstiilijäätmete liigiti kogumise süsteemi kitsaskohad.....	18
4. Näiteid tekstiilijäätmete kogumisest Euroopa Liidu liikmesriikides.....	20
4.1. Prantsusmaa.....	20
4.2. Holland.....	23
4.3. Ungari	26
4.4. Tootjavastutuse tasud näidisriikides.....	27
4.4.1. Prantsusmaa:.....	27
4.4.2. Holland	30
4.4.3. Ungari.....	30
4.5. Peamised õppetunnid Eesti jaoks tekstiilijäätmete kogumissüsteemi kavandamisel	30
5. Ettepanekud kogumissüsteemi arendamiseks eestis.....	33
5.1. Üleriigiline tekstiilijäätmete kogumissüsteem	33
5.2. Üleriigiline korduskasutuskõlblike tekstiilide kogumissüsteem	37
6. Kokkuvõte.....	40
7. Kasutatud kirjandus.....	41

1. SISSEJUHATUS

Tekstiili- ja moetööstus on üks keskkonnamõjult **koormavamaid majandusharusid** maailmas. Hinnanguliselt tekib globaalselt **igal aastal üle 92 miljoni tonni tekstiilijäätmeid**, millest märkimisväärne osa ladestatakse prügilatesse või põletatakse. Uute rõivaste tootmiseks võetakse **tekstiilijäätmetest ringlusesse alla 1%**, mistõttu iseloomustab seda sektorit suur ressursi raiskamine. Lisaks tekitab tekstiili- ja moetööstus ligikaudu 7% ülemaailmsest kasvuhuonegaaside heitkogusest.¹

Euroopa Liidu tasandil on tekstiilijäätmete probleemiga tegelemiseks vastu võetud mitmeid poliitikameetmeid.² **Alates 1. jaanuarist 2025 kehtib liikmesriikides kohustus koguda tekstiilijäätmeid liigiti.** Täiendava nõudena võeti 2025. aastal vastu otsus, et tekstiiltoodete valmistajad peavad liikmesriikides rajama **tootjavastutuse süsteemi**, mille eesmärk on panna **tootjad vastutama** kogu tekstiiltoodete olemusringi eest, sealhulgas **kasutusjärgse kogumise, korduskasutamiseks ettevalmistamise, ringlussevõtu ja kõrvaldamise rahastamise eest.** Lisaks tuleb **luua üleriigiline**, kogu territooriumi kattev tekstiilijäätmete **liigiti kogumise süsteem**, mis arvestab elanikkonna ja rahvastikutiheduse erisusi ning ei piirdu üksnes majanduslikult kasumlike piirkondadega.

Käesoleva uuringu eesmärk on töötada välja põhjendatud ja rakendatavad ettepanekud, kuidas korraldada Eesti erinevates piirkondades, nii tiheasustusaladel kui ka hajaasustuses, kasutatud ja jäätmeteks muutunud ning korduskasutuskõlbliku tekstiili kogumist viisil, mis vastab Euroopa Liidu jäätmealastele nõuetele ja toetab ringmajanduse põhimõtete rakendamist.

Uuringu lähteülesandeks on hinnata erinevaid tehnilisi, logistilisi ja korralduslikke lahendusi tekstiili ja tekstiilijäätmete liigiti kogumiseks, arvestades nii kogutava materjali kvaliteeti kui ka süsteemi majanduslikku ja halduslikku teostatavust. Uuringu tulemusi kasutatakse alusmaterjalina [Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ](#) (jäätmete raamdirektiiv) muudatuste ülevõtmisel Eesti siseriiklikku õigusesse ning tootjavastutuse süsteemi kavandamisel tekstiiltoodetele.

¹ Tekstiili ringlussevõtu tehnoloogiatega uuring ja analüüs. (2024). Eesti Kunstiakadeemia ja Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus. <https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2024-09/Tekstiili%20ringlussev%C3%B5tu%20tehnoloogiatega%20uuring%20ja%20anal%C3%BC%C3%BCs.pdf>

² Eestis tekkivate tekstiilijäätmete ringlussevõtu ja tootearenduste lahendused. (2023) Eesti Kunstiakadeemia Jätksuutliku Disaini ja Materjalide Labor DiMA ja Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus. <https://www.sei.org/projects/tekstiilijaatmete-ringlussevotu-ja-tootearenduste-lahendused/>

2. ÕIGUSLIK RAAMISTIK

2.1. Euroopa Liidu jäätmete raamdirektiiv

Jäätmete raamdirektiiv 2008/98/EÜ on Euroopa Liidu jäätmepoliitika keskne õigusakt, mis sätestab liikmesriikide kohustused jäätmetekke vältimise, ringlussevõtu ja keskkonnahoidliku käitlemise osas. Raamdirektiivi täiendati 10. septembril 2025. a vastu võetud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiviga (EL) 2025/1892, milles pöörati erilist tähelepanu tekstiilisektorile.

Sätestatud nõuete kohaselt peavad kõik EL liikmesriigid looma **tootjavastutuse süsteemi tekstiiltoodete jaoks**, järgides ELis ühtlustatud põhimõtteid. See tähendab, et kõik ettevõtted, kes lasevad ELi turule tekstiiltooteid (sh rõivaid, jalanõusid, kodutekstiile jms), peavad rahastama nende toodete kogumist, sortimist ja taaskasutamist.

Tootjavastutuse süsteemid peavad hõlmama ka **kaugmüüki ja piiriüleseid müüjaid**. Näiteks kohandub see ka kolmandate riikide ettevõtjatele, kes müüvad tekstiile e-kaubanduse kaudu ELi tarbijatele, tagades reeglite võrdsuse kõigile turuosalistele.

Lisaks käsitletakse kõiki **liigiti kogutud tekstiiltooteid jäätmetena**. Sellega tagatakse jäätmete ja kasutatud tekstiili ühetaoline tõlgendamine kõigis liikmesriikides. Erandina ei tule kogumisel jäätmetena käsitada kasutatud tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooteid, mille lõppkasutajad annavad otse üle korduskasutusettevõtetele ja mille korduskasutusettevõtjad või sotsiaalmajanduse üksused on kogumispunktis asjatundlikult korduskasutuskõlblikuks hinnanud.

Direktiiviga kehtestatud muudatused rakenduvad etapiviisiliselt: liikmesriigid peavad hiljemalt **17. juuniks 2027. a** võtma nõuded üle oma siseriiklikesse õigusaktidesse ning hiljemalt **17. aprilliks 2028. a** peab olema loodud ja toimima tootjavastutuse süsteem. Alates **17. aprillist 2029. a** laienevad nõuded ka ettevõtjatele, kellel on alla 10 töötaja ning aastakäive või bilansi-maht alla kahe miljoni euro.

2.2. Jäätmeseadus

Jäätmeseaduse § 7 lõike 1 kohaselt kuuluvad olmejäätmete hulka nii kodumajapidamistest kogutud segaolmejäätmed kui ka liigiti kogutud jäätmed. Viimaste hulgas on seaduses nimetatud ka tekstiilijäätmed.

Jäätmeseaduse § 31 lõige 3 paneb kohalikele omavalitsuse üksustele kohustuse korraldada vähemalt paberi-, papi-, metalli-, plasti-, tekstiili- ja klaasijäätmete ning kodumajapidamistes tekivate ohtlike jäätmete liigiti kogumine. Seadus ei jäta omavalitsustele kaalutlusruumi tekstiilijäätmete kogumise osas, vaid käsitleb seda võrdväärse teiste peamiste jäätmeliikidega. See

tähendab, et tekstiiljätmete liigiti kogumine peab olema kättesaadav kogu omavalitsuse territooriumil ning integreeritud kohalikku jäätmehoolduse süsteemi.

Täiendavalt sätestab [jäätmeseaduse](#) § 136, et kohaliku omavalitsuse üksus pidi viima tekstiiljätmete liigiti kogumise koostöölla § 31 lõikes 3 sätestatud nõuetega hiljemalt 2025. aasta 1. jaanuariks.

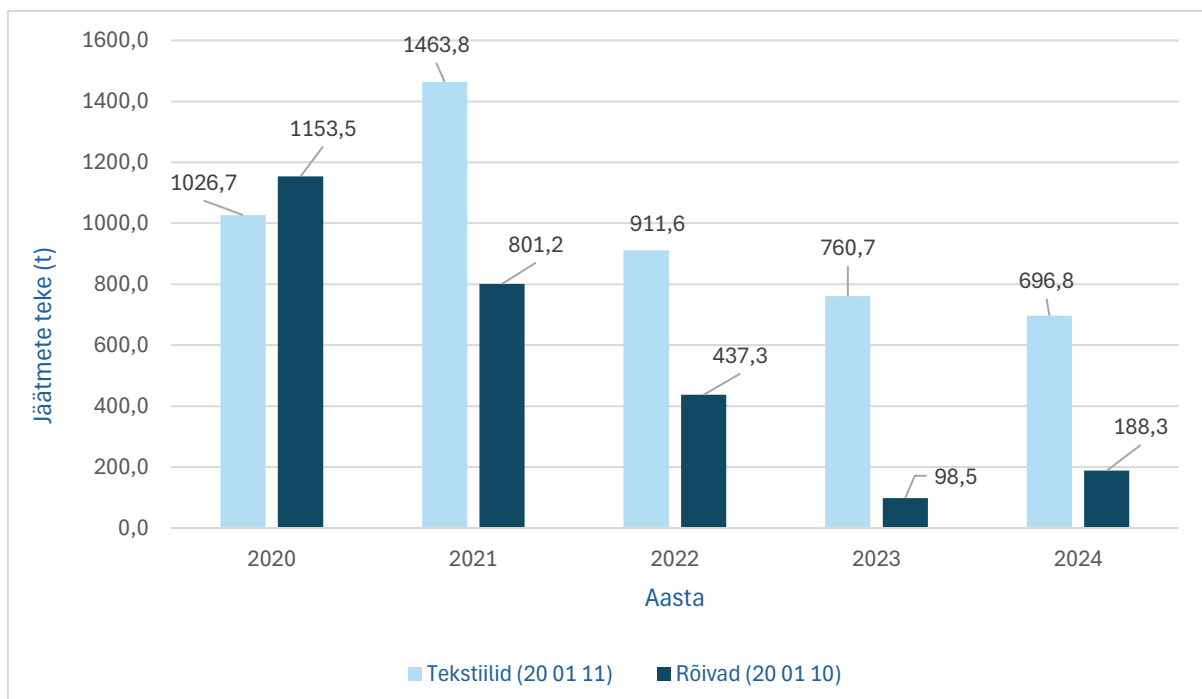
3. TEKSTIILI KOGUMINE

3.1. Tekstiili kogumine Eestis

3.1.1. Tekstiilijäätmete teke ja korduskasutuskõlblik tekstiil Eestis

3.1.1.1. Tekstiilijäätmed

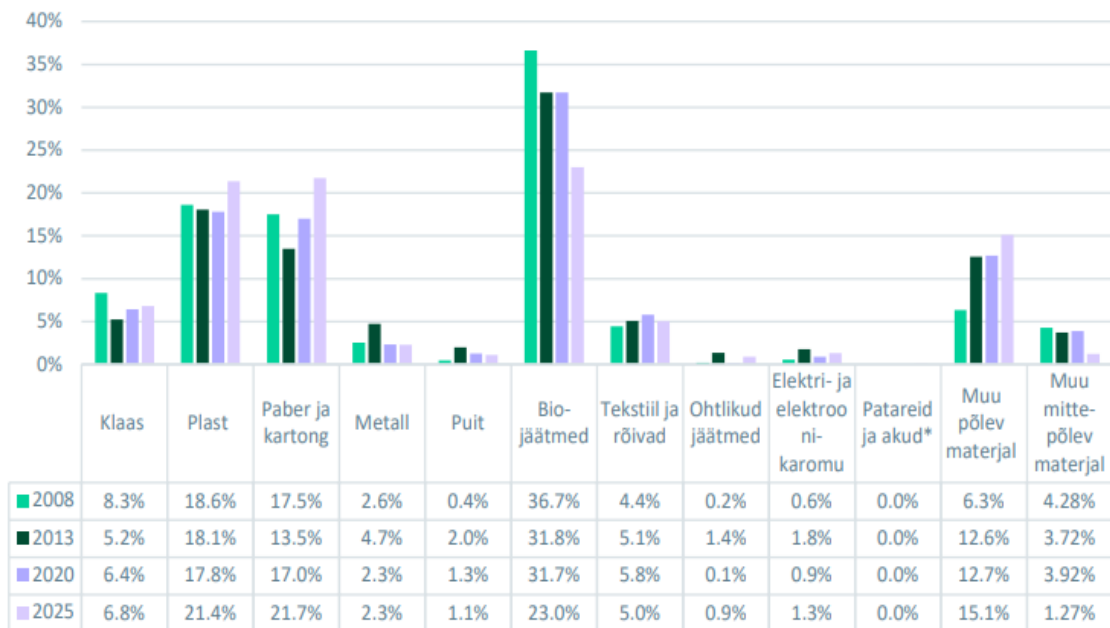
Tekstiilijäätmeid tähistatakse jäätmekoodidega **20 01 10 (Rõivad)** ja **20 01 11 (Tekstiilid)**. Eesti jäätmestatistika aastate 2020–2024 kohta näitab, et 2021. a toimus tekstiilijäätmete liigiti kogumises hüppeline kasv, kuid järgnevatel aastatel see tase ei püsinud ning võrreldes 2021. aastaga on tekstiilijäätmete liigiti kogumine vähenenud 52%. Ka rõivajäätmete liigiti kogumine on pigem olnud langustrendis ja võrreldes 2020. aastaga on liigiti kogumine vähenenud 84% (Joonis 1).

Joonis 1. Liigiti kogutud tekstiili- ja rõivajäätmete teke (t) aastatel 2020–2024. Allikas: Keskkonnaagentuur.³

³ Keskkonnaagentuuri riiklik jäätmestatistika. (2026). https://tableau.envir.ee/views/Avalikud_pringud_Jtmed/Riigitasand

Riiklikud segaolmejjäätmete sortimisuuringud näitavad, et aastatel 2008–2025 on tekstiili- ja rõivajäätmete osakaal segaolmejjäätmetes olnud keskmiselt **5,1%**⁴ (**Joonis 2**). 2025. aastal läbiviidud uuring näitas, et tekstiili- ja rõivajäätmete hulk on võrreldes 2020. aastaga segaolmejjäätmetes vähenenud 13,8%.

*Patareide ja akude sisaldust segaolmejjäätmetes 2008., 2013. ja 2020. aasta uuringutes ei analüüsitud.

Joonis 2. Erinevate jäätmeliikide osakaalud segaolmejjäätmete sortimisuuringutes. Allikas: Riiklik segaolmejjäätmete sortimisuuring 2025.⁴

Selleks, et saada paremat ülevaadet tekstiilijäätmete tekke kohta, tuleb arvestada nii riiklikus jäätmestatistikas kajastatud liigiti kogutud tekstiili- ja rõivajäätmete hulgaga kui ka selle osaga, mis satub segaolmejjäätmete hulka. Kogutekke ja inimese kohta tekkinud tekstiilijäätmete koguse arvutamiseks kasutati järgnevaid valemeid.

*Segaolmejjäätmete koguteke (t) * tekstiili- ja rõivajäätmete osakaal % (sortimisuuringute keskmine näitaja) = Tekstiili- ja rõivajäätmete hulk segaolmejjäätmetes (t)*

Liigiti kogutud tekstiilijäätmed (t) + Liigiti kogutud rõivajäätmed (t) + Tekstiili- ja rõivajäätmete hulk segaolmejjäätmetes (t) = Tekstiilijäätmete koguteke (t)

*Tekstiilijäätmete koguteke kokku (t) / elanike arvuga * 1000 = Tekstiilijäätmete teke kg/in/a*

⁴ Riiklik jäätmete sortimisuuring. Vahearuanne. (2025). https://keskkonnaportaal.ee/sites/default/files/2025-09/Sortimisuuringu%20aruanne%202025_0.pdf

Tulemused on esitatud **Tabel 1**.

Tabel 1. Tekstiilijäätmete tekke arvutamise tulemused aastate 2020-2024 kohta.

	2020	2021	2022	2023	2024
Segaolmejäätmete koguteke (t)	322 703	319 581	317 211	304 686	289 761
Tekstiili- ja rõivajäätmete hulk segaolmejäätmetes (t)	16 458	16 299	16 178	15 539	14 778
Tekstiili- ja rõivajäätmete koguteke kokku (t)	18 638	18 564	17 527	16 398	15 653
Tekstiili- ja rõivajäätmete teke kg/in/a	14,0	13,5	12,8	11,9	11,4

*tekstiilijäätmete osakaaluks segaolmejäätmete hulgas arvestati 5,1 % vastavalt sortimisuuringute keskmisele.

Ülejäänud töö kontekstis ei eraldata enam tekstiili ja rõivaid, tekstiili all mõeldu sisaldab ka rõivaid.

Tabelist 1 nähtub, et tekstiilijäätmete **teke inimese kohta** oli 2024. a 11,4 kg. Võrreldes 2020. aastaga on statistika kohaselt tekstiilijäätmete teke **vähenenud 16,1 %**.

3.1.1.2. Korduskasutuskõlblikud tekstiilid

Vastavalt Euroopa Keskkonnaagentuuri andmetele korduskasutatakse Euroopas keskmiselt **2,3 kg tekstiili inimese kohta, Eestis 4 kg inimese kohta**.⁵

Erinevate uuringute järgi on tekstiilide korduskasutuse maht Eestis erinev, kuigi suurusjärg on sama. 2020. aasta uuringus „Eesti tarbimisjärgsed rõiva- ja tekstiilivood“⁶ kogutud andmete põhjal müüakse ja annetatakse Eestis korduskasutuse eesmärgil kokku **3165 t** kasutatud tekstiile aastas. Sellest kogusest 680 t pärineb Eestist (kohapeal kogutud ja Eestis müüdüd või annetatud kasutatud tekstiilid) ning 2480 t teistest riikidest (imporditud ja Eestis müüdüd või annetatud kasutatud tekstiilid). Selle järgi tarbitakse Eestis **kasutatud tekstiile 2,4 kg inimese kohta**. Samas, vastavalt uuringule „Tekstiili ringlussevõtu tehnoloogiate uuring ja analüüs“¹ koguti Eestis korduskasutuse eesmärgil 2022. aastal hinnanguliselt **4985 t** kasutatud tekstiile. Samal

⁵ Euroopa Keskkonnaagentuuri tekstiili taaskasutamise statistika. (2026). https://www.eea.europa.eu/en/circularity/sectoral-modules/textiles/textile-reuse-per-person-per-year?utm_source=chatgpt.com

⁶ Põhjamaade-Baltikumi ringis tekstiilisüsteemi suunas. (2020). *Stockholmi Eesti Instituut*. <https://www.sei.org/projects/pohjamaade-baltikumi-ringse-tekstiilisusteemi-suunas/>

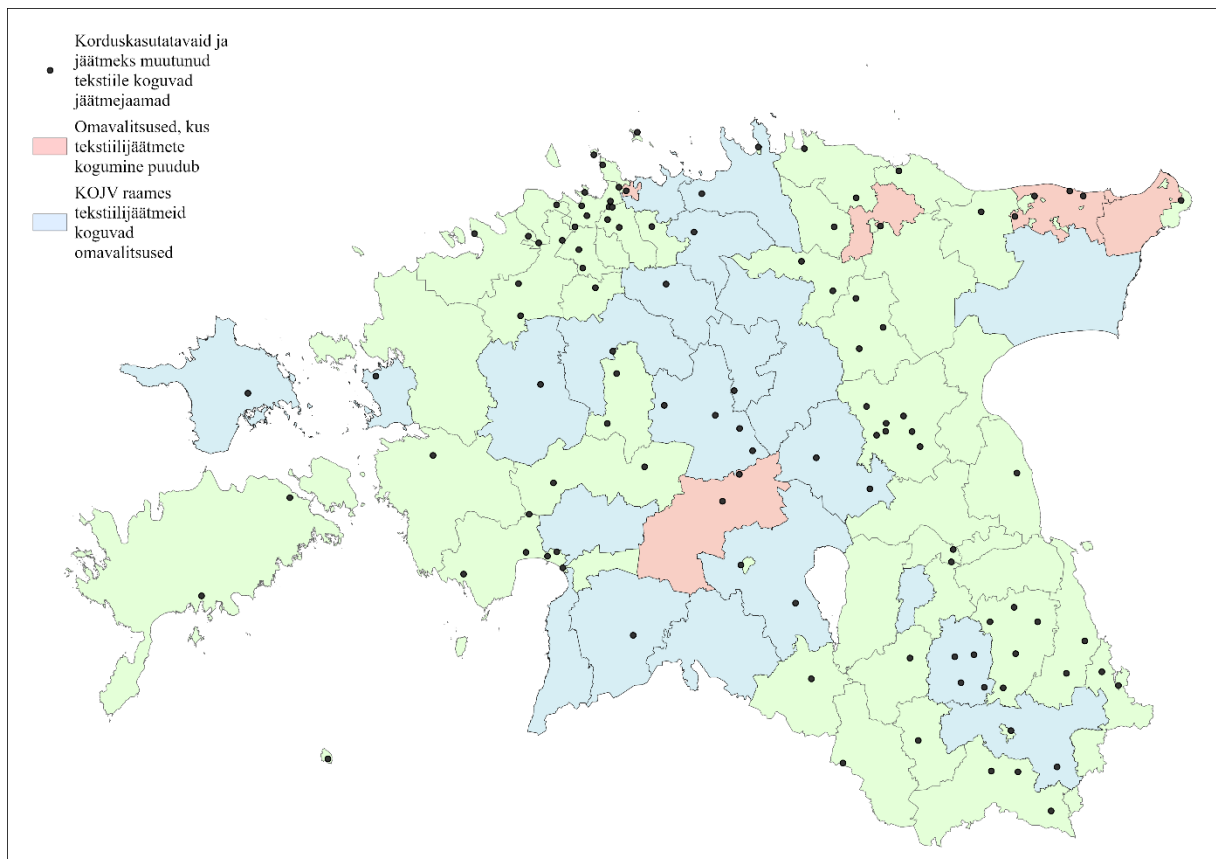
ajal lasti Eesti turule (müüdi või annetati) hinnanguliselt **4094 t** kasutatud tekstiile, mis teeb ligikaudu **3,1 kg inimese kohta**.

Olenevalt uuringu valimist ja metoodikast on tulemused mõneti erinevad, kuid keskmiselt jõuab Eestis korduskasutusse **3,2 kg inimese kohta** ja see kogus on aastate lõikes pigem tõusutrendis, mis selgitab ka tekstiilijäätmete tekke vähenemist.

3.1.2. Olemasolevad kogumisvõimalused ja osapooled

3.1.2.1. Tekstiilijäätmete äraandmise võimalused Eesti kohalikes omavalitsustes

Kohalikud omavalitsused on alates 2025. aastast kohustatud tagama oma territooriumil **tekstiilijäätmete liigiti kogumise**. Kliimaministerium viis veebruaris 2026. a läbi küsitluse „Tekstiilijäätmete kogumine KOV-ides“, millest selgus, et 2026. a esimese kvartali seisuga on tekstiilijäätmete kogumine korraldatud **ebaühtlaselt** ning tugineb valdavalt **jäätmejaamadele ja korraldatud olmejäätmeveo (KOJV) võrgustikule (Joonis 3)**.

Joonis 3. Korduskasutatavaid ja jäätmeteks muutunud tekstiile koguvate jätmejaamade asukohad ja omavalitsused, kes pakuvad korraldatud olmejäätmeveo raames tekstiilijäätmete tekkekohalt kogumist. Kaardil ei ole eristatud, kas jätmejaamas kogutakse korduskasutuskõlblikke tekstiile ja/või tekstiilijäätmeid.

Küsitluse vastustest selgus, et **65% omavalitsustest (51)** toimub tekstiilijäätmete **vastuvõtt jätmejaamades**. Tuginedes omavalitsuste vastustele, on tekstiilijäätmete kogumine jätmejaamades hästi kasutusse võetud. Tallinnas näiteks tuli kasutusele võtta suurema mahuga konteinerid, sest soojal perioodil loovutatakse tekstiilijäätmeid väga palju.

Küsitlusest selgus ka, et tekstiilijäätmete **tekkekohalt kogumine on korraldatud olmejäätmeveo raames võimaldatud 27% (21) omavalitsustest**. Selle uuringu raames saadeti neile 21 omavalitsusele täiendavad küsimused süsteemi toimimise kohta. Küsitlusele vastas 14 omavalitsust (67%). Vastustest selgus, et 6 omavalitsuses ei ole pakutavat teenust kordagi kasutatud, 8 omavalitsuses on teenust kasutanud vaid 1–2 klienti. Põhjuseks toodi, et inimesed ei ole sellise korraldusega harjunud ja teenus on tarbija jaoks kohati liialt kallis. Teenuse hinnad varieeruvad omavalitsuste lõikes märkimisväärselt, olles kõige odavam 0,01 eurot/m³ ja kallim 41,17 eurot/m³. Teenuse hind sõltub teenusepakkuja hinnakirjast ja hankelepingust. Lisaks nõuab teenuse kasutamine eraldi täiendava lisalepingu sõlmimist jäätmevedajaga. Seega on Eestil olemas kogemus tekstiilijäätmete tekkekohalt kogumiseks, kuid selline kogumine ei ole leidnud laialdast kasutust.

Avalike tekstiilijäätmete konteinerite paigutamine igasse omavalitsusse ei ole majanduslikult otstarbekas, sest võib lisanduda vajadus korraldada konteinerite ümbruse korrashoidu ja konteineritesse võidakse visata sinna mittekuuluvaid jäätmeid. Näiteks Pärnus oli probleem, et tekstiilikonteinerid kasutati sihtotstarvet eirates, konteinerid täitusid üle ja jäätmeid jäeti nende kõrvale maha vedelema.⁷ Sama probleemi on välja toonud oma vastustes veel mõned omavalitsused. Olukorra lahendas tekstiilijäätmete konteinerite paigutamine jäätmejaama, kus jäätmete vastuvõtmise järelevalvet teostab operaator.

Oluline on, et samal ajal on **6 omavalitsuses** tekstiilijäätmete liigiti kogumine **korraldamata** või piirdub üksnes korduskasutuskõlbliku tekstiili vastuvõetuga, suunates tekstiilijäätmed segaolmejäätmetesse.

Küsitluse vastustes rõhutati korduvalt, et inimeste passiivsus ja madal valmisolek tekstiilijäätmeid eraldi koguda tuleneb meedias levivatest sõnumitest, et tekstiilijäätmetega ei ole praegu midagi teha ning need lähevad ka pärast liigiti kogumist prügilatesse või põletusse. Omavalitsustel puudub motivatsioon tegeleda kogumisega, kui tekstiilijäätmetele puuduvad sortimis- ja käitlusvõimalused. Lisaks vastasid omavalitsused, et tekstiilijäätmete äraandmise võimalus jäätmejaamas peaks säilima. 17 omavalitsust pakkusid välja, et tulevikus võiks tootjavastutuse süsteemi raames rajada ka võimaluse tekstiilijäätmete tagastamiseks kauplustesse, mis müüvad tekstiile, või korraldada kogumine kohalikes vallakeskustes/poodides/koolides, nii nagu toimub praegu patareide ja akude kogumine.

⁷ Matt, S. (05.02.2026). Miks pani Pärnu riidekonteinerid luku taha? *Pärnu Postimees*. <https://parnu.postimees.ee/8410279/miks-pani-parnu-riidekonteinerid-luku-taha>

3.1.2.2. Korduskasutuskõlblike tekstiilide kogumine Eestis

Korduskasutuskõlblike tekstiilide kogumisega on Eestis olukord parem. Korduskasutuskõbllike tekstiilide **liigiti kogumine** toimub kas **korduskasutusorganisatsioonide oma kogumisvõrgustiku** kaudu või koostöös kohalike omavalitsustega, näiteks omavalitsuste **tekstiilikon-teinerite pargi või jäätmejaamade kaudu**.

Mitmesse omavalitsusse on koostöös korduskasutusorganisatsioonidega paigaldatud spetsiaal-sed avalikud **tekstiilikonteinerid**, kuhu saab ööpäev ringi viia puhtaid ja terveid riideid, jala-nõusid ning kodutekstiile. Tekstiilikon-teinerite eest vastutavad MTÜ Riidepunkt ja Humana. Avalike tekstiilikon-teinerite arv Eesti maakondades on toodud **Tabel 2**.

Humana kogub aastas kokku ligi **2000 t** tekstiile üle Eesti, millest 20% läheb heategevuslikuks annetuseks, 25% läheb korduskasutusse läbi Eesti ja Läti kaupluste ning 50% tekstiilidest läheb ekspordit kolmandatesse riikidesse nii korduskasutuseks kui ka ümbertöötlusse. Vaid 5% läbi-sorditud kaubast ei sobi kummakski tegevuseks ja läheb prügilasse või põletusse.

Lisaks avalikele tekstiilikon-teineritele saab kvaliteetseid kasutatud esemeid viia ka **otse kor-duskasutusorganisatsioonide** juurde. Eesti suurimad korduskasutusorganisatsioonid on **MTÜ Uuskasutuskeskus, Humana ja Sõbralt Sõbrale**, mis võtavad annetusi vastu oma poodides üle Eesti. Kaupluste arv Eesti eri maakondades on samuti toodud **Tabel 2**.

Tabel 2. Korduskasutusorganisatsioonide kaupluste ja avalike tekstiilikon-teinerite arv maakonniti Ees-tis. Allikad: Uuskasutuskeskuse, Sõbralt Sõbrale, Humana ja MTÜ Riidepunkt kodulehed.

Maakond	Tekstiilikon-teine-rite arv	Korduskasutusorganisatsioo-nide kaupluste arv
Läänemaa		1
Harjumaa	126	22
Ida-Virumaa	3	4
Saaremaa	7	2
Järvamaa		1
Põlvamaa	1	1
Pärnumaa	3	4
Lääne-Virumaa	5	3
Raplamaa	14	1
Tartumaa	16	7
Valgamaa		2
Viljandimaa	1	3
Võrumaa	1	3

Lisaks on Uuskasutuskeskusel mitmel pool oma kogumiskastid, uuskasutuskapid või kogumismajad (**Joonis 4, Joonis 5, Joonis 6**), kuhu saab kasutatud korduskasutuskõlblikke tekstiile mugavalt jätta. Uuskasutuskeskus pakub omavalitsustele teenusena ka kogumisringe, mille raames liigub kaubik valla piirides kolme kuni nelja erineva punkti vahel ja inimesed saavad oma korduskasutuskõlblikud tekstiilid etteantud kuupäevadel ja kellaegadel sinna tuua. Teenuse eest tasub kohalik omavalitsus. Kogumiskappide, -kastide, -majade ja -ringide arvuline ülevaade Eesti maakondades on toodud

Joonis 4. Uuskasutuskeskuse kogumiskast Primas.

Joonis 5. Uuskasutuskeskuse kogumiskapp.

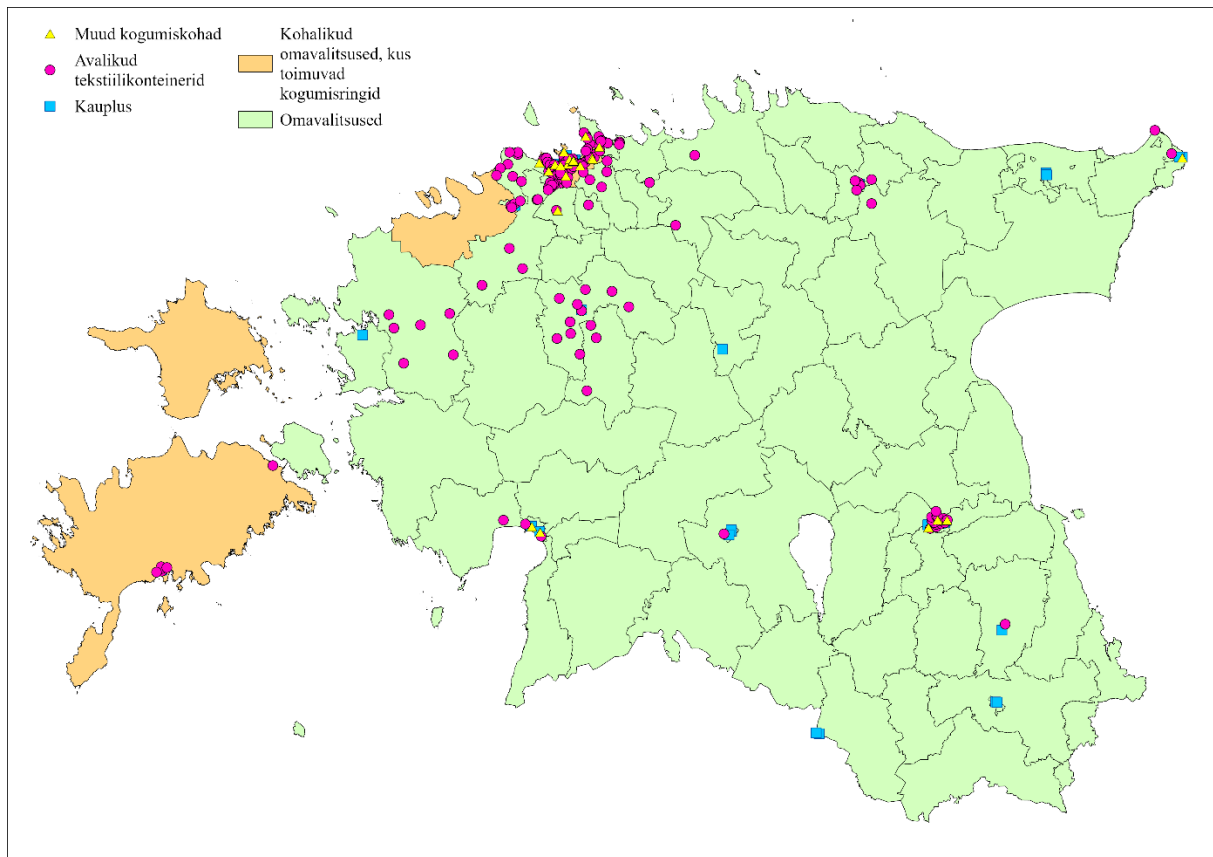
Joonis 6. Uuskasutuskeskuse kogumismaja Narvas.

Tabel 3. Kogumiskappide, -kastide, -majade ja -ringide arvuline ülevaade Eesti maakondades. Allikas: Uuskasutuskeskuse koduleht.

Maakond	Kogumis- kappide arv	Poodides kogumis- kastide arv	Korduska- sutusruu- mide/kogu- mis-majade arv	Kogumis- ringid toi- muvad
Ida-Virumaa			1	
Pärnumaa	1	1	1	
Harjumaa	5	15	6	x
Tartumaa	1	2	1	x
Hiiumaa				x
Saaremaa (läänepoolne osa)				x

Ülevaatlik kaart nende nelja punkti korduskasutuskõlblike tekstiilide kogumiskohtadest on toodud **Joonis 7**.

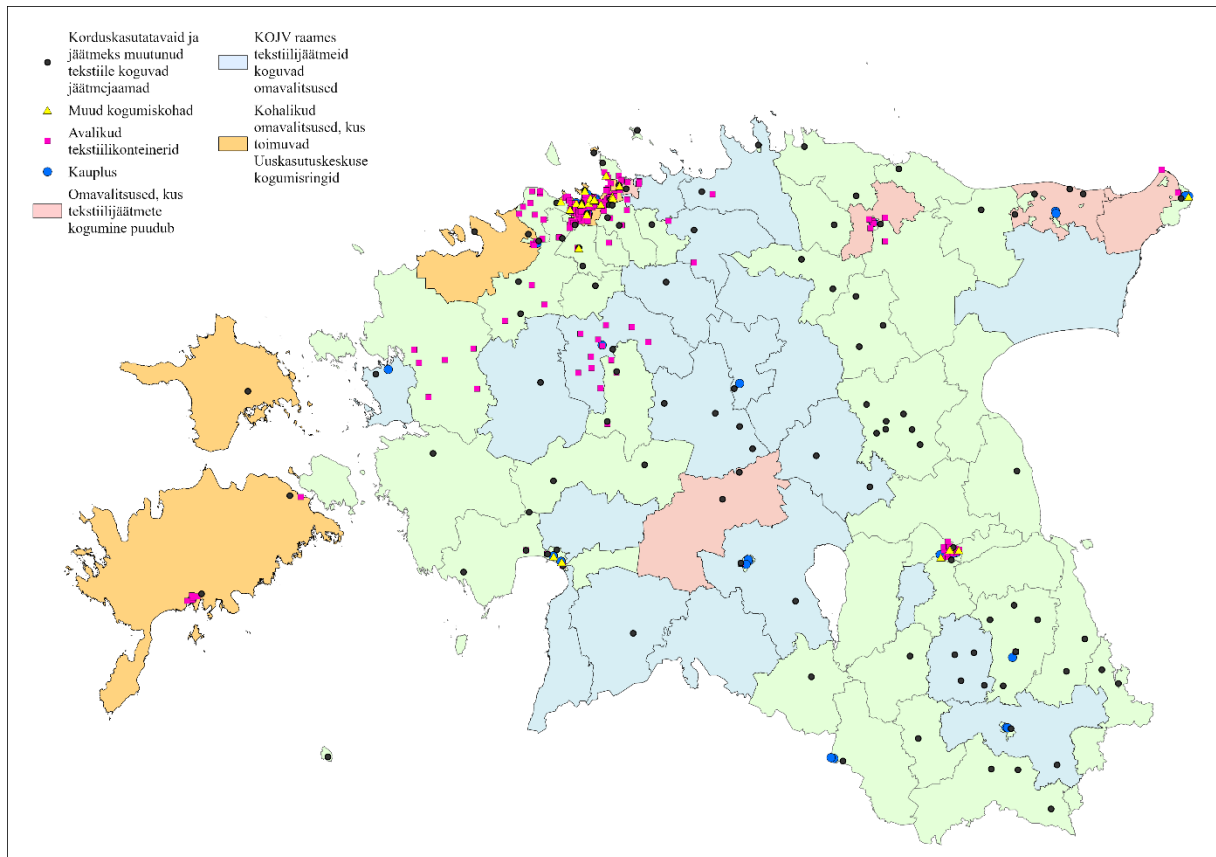

Joonis 7. Korduskasutusorganisatsioonide avalike tekstiilikonteinerite, nende enda kaupluste, kogumiskappide, -kastide ja -majade asukohad ning omavalitsused, kus toimuvad kogumisringid. NB! Saaremaal toimub kogumisring vaid läänepoolses osas.

Viimastel aastatel on ka mitmed tekstiilide jaemüüjad Eestis hakanud pakkuma võimalust tuua kasutatud tekstiile poodi tagasi. **H&M** oli üks esimesi rõivafirmasid, kelle ülemaailmne tekstiilijäätmete kogumise algatus algas juba 2013. aastal, eesmärgiga pikendada tekstiilide eluiga ja vältida prügilatesse ladestamist. Kõikides H&Mi Eesti kauplustes on nüüd **tekstiili kogumise kastid**, kuhu võib aasta ringi tuua ükskõik millise brändi ja seisukorraga tekstiile (riided, kodutekstiilid jne). Tarbija jaoks on tagastus tehtud atraktiivseks, iga ära antud kotitäie eest annab H&M tänutäheks sooduskupongi uue ostu tarbeks. Poodi tagastatud tekstiilid suunab H&M edasi oma koostööpartnerile, kes **sordib kogutud tekstiilid kolme kategooriasse**: uuesti kandmiseks sobilikud tekstiilid lähevad **korduskasutusse** (müüki teise ringi kauplustesse või annetustena abivajajatele, neid on suurusjärgus 68%); kandmiseks mitesobivad, kuid materjalina

kasutuskõlblikud tekstiilijäätmed lähevad **ringlussevõtuks materjalina** (nt tööstuslikud puhastuslapid, isolatsioonimaterjal vms, mida on suurusjärgus 24%); ja allesjäänud osa, mida ei saa ei kanda ega materjalina ringlusse võtta, läheb **energia tootmiseks** (põletusse, suurusjärk 8%).⁸

Järgnev kaart koondab kõik nii tekstiilijäätmete kui ka korduskasutuskeskuste poolt rajatud korduskasutuskõlblike tekstiilide äraandmise võimalused Eestis.

Joonis 8. Korduskasutuskeskuste korduskasutuskõlblike tekstiilide äraandmise võimalused Eestis: jäätmejaamad, mis koguvad korduskasutatavaid tekstiile ja tekstiilijäätmeid; omaavalitsused, kus pakutakse korraldatud olmejäätmeveo raames tekstiilijäätmete tekkekohal kogumist; need omaavalitsused, kus puudub üldse tekstiilijäätmete kogumine koos korduskasutuskõlblike tekstiilide kogumiskohtadega.

⁸ H&M rahvusvaheline tekstiilijäätmete vastuvõtmise ja töötlemise kirjeldus. https://www2.hm.com/en_gb/customer-service/product-and-quality/garment-collecting-recycling.html

3.1.2.3. Tekstiilitakso

Tekstiilitakso on ettevõtte Jääk OÜ **pilootprojekt**, mille eesmärk on edendada jätkusuutlikkust ja ringmajandust. Tegemist on korduskasutusvaldkonnas uudse, eraldiseisva projektiga: esialgu Saue, Lääne-Nigula ja Hiiumaa vallas ringi sõitev tekstiilitakso kogub ja töötleb kasutatud tekstiili, ennetades selle sattumist jäätmejaamadesse, olles Eestis esimene taoline algatus. Tekstiilitaksoga kogutud **riided parandatakse, tehakse ümber või kasutatakse millegi uue tegemiseks**.⁹ Kogumisloogikas on teadlikult eristatud korduskasutuskõlblikud asjad ja väärindamisse suunatud asjad. Kogutakse tekstiile, mida ei ole sobilik panna avalikesse tekstiilikonteineritesse, kuid mis on **tehniliselt ja materiaalselt väärindatavad**. Need võivad olla kulunud, auklikud, plekiga või kergelt määrdunud, samuti osalised kodutekstiilid (nt poolikud linad, üksikud kardinad, väikesed kangajupid jne) – oluline on, et tekstiil oleks **kuiv, hallitusetu ja ilma niiskuskahjustuse**ta. Terminiga „tekstiilijäätmed“ tähistatakse eraldi hallituse, niiskuskahjustuse või bioloogilise lagunemise tunnustega tekstiile, mida vastu ei võeta ning mille äraandmiseks suunatakse inimesed **jäätmejaama**.

Tekstiilist luuakse näiteks keskkonnasõbralikke mesilasvahakangaid ja erivajadustega inimesed õmblevad neist **korduskasutatavaid poekotte**. Pilootprojektiga kogus tekstiilitakso näiteks Hiiumaa valla ühest majapidamisest üle 900 kg tekstiili, mida saab veel kasutada, kuid mis **muidu oleks olnud hukule määratud**.¹⁰ Tekstiilitakso liikumisgraafiku ja peatuspaikade teave avaldatakse kohalikus lehes. Tekstiilitakso täidab **vahepealset rolli korduskasutuse ja jäätmekäitluse vahel**, suunates materjalid, mis muidu liiga sageli liiguksid jäätmeteks, **väärindamise ja ringmajanduse protsessidesse**.

2025. aastal kogus tekstiilitakso kokku ligikaudu 30 t tekstiili, millest korduskasutati 45% ja väärindati 37%; sh õmblusse sobivat kodutekstiili oli 18%.

3.2. Peamised tekstiilijäätmete liigiti kogumise süsteemi kitsaskohad

Tekstiilijäätmete liigiti kogumisega kaasnevad erinevad probleemid.

Eestis on tekstiilijäätmete liigiti kogumine piirkonniti erinev – on sarnasusi, aga puudub ühtne üleriigiline **kogumisvõrgustiku süsteem**. Lisaks rõhutavad uuringud vajadust **tõsta teadlikkust** tekstiilijäätmete liigiti kogumise vajalikkusest ja võimalustest. Asjaolu, et tarbijad

⁹ Koovit, J. (20.03.2025). Eesti ettevõtted ühendasid jõu tekstiilijäätmete vähendamiseks. *Goodnews*. <https://goodnews.ee/tekstiilitakso-i-eesti-ettevotted-uhendasid-jou-tekstiilijaatmete-vahendamiseks/>

¹⁰ Rist, K. (24.03.2025). Tekstiilitakso saab Hiiumaalt head saaki. *Hiiumaa Leht*. <https://hiiumaaleht.ee/tekstiili-kogumisring-tekstiilitakso-saab-hiiumaalt-head-saaki/>

praegu ei tea, mis saab nende kogutud tekstiilijäätmetest, selgus ka kohalike omavalitsuste vastustest. Olukorra parandamiseks koostas Kliimaministeerium **olmejäätmete liigiti kogumise juhendi**, mis sisaldab ka juhiseid tekstiilijäätmete, korduskasutuskõlblike riiete ja jalanõude liigiti kogumiseks ja äraandmiseks.¹¹ Vähesese kommunikatsiooni probleemi lahendab tulevikus tootjavastutuse rakendamine, sest tootjatel lasub ka teavitamise kohustus.

Üks oluline probleem on korduskasutuskõlblike ja tekstiilijäätmete eristamine. Kuna korduskasutus on alati eelistatum kui jäätmekäitlus, tuleks maksimaalselt soodustada ja kommukeerida käitumist, et inimesed annaksid ära kantavad, korralikud, puhtad tekstiilid liigiti ning need jõuaksid uuesti ringlusse. Muret teeb see, et avalike konteinerite ja korduskasutuskõlblike tekstiilide kogumiskohtade **annetuste kvaliteet on langustrendis**. Kuigi näiteks Uuskasutuskeskuse, Sõbralt Sõbrale ning Humana hinnangul on annetuste arv kasvanud ehk inimesed panustavad korduskasutusse, tuues neile ilusaid ja korralikke kaupu, mida saab korduskasutada, **on kasvanud ka sellise tekstiili hulk, mis tegelikult ei ole korduskasutuskõlblik** ja mis oleks pidanud jõudma tekstiilijäätmete hulka. Vastavalt uuringu käigus korduskasutusorganisatsioonidelt saadud infole on selliseid esemeid, mis ei peaks tekstiilikonteinerisse jõudma, 5–6%. Suurem probleem on aga asjaolu, et praegu jõuab ikkagi suur osa tekstiilist segaolmejäätmete hulka, sh ka sellised tekstiilid, mis oleksid korduskasutuskõlblikud.

Eestis puudub praegu ka suurtes kogustes tekstiilijäätmete **sortimise võimekus**. Sortimine on **kriitilise tähtsusega lüli**. Tekstiilijäätmete ringlussevõtu tingimuseks on nende eeltöötlemine, sortimine ja asjakohane mehaaniline eeltöötlus. Eeltöötlus võib kätkeada endas erinevaid tehnoloogilisi protsesse, **mille määrab ära edasine ringlussevõtu tehnoloogia ja eesmärk**. Näiteks puuvillaste tekstiilide ringlussevõtuks tööstuslike puhastuslappide valmistamisel võib tekstiilijäätmeid sortida käsitsi, samas kui uue lõnga tootmiseks vajaliku sisendmaterjali sortimine ja sellele järgnev töötlus võib nõuda väga detailset ning mitmetasandilist eeltöötlemist. Selline eelsortimine on eelduseks, et ka ülejäänud Euroopas (nt Itaalia või Hispaania tekstiilitehastes) oleks üldse võimalik meie materjali edasi töödelda. Greenful Sillamäe OÜ-le on küll Õiglase Ülemineku Fondi (ÕÜF) vahenditest eraldatud toetus Sillamäele tekstiilijäätmete sorteerimis- ja purustamiskeskuse, tekstiilikiust ehitusplaatide tootmise ja ehituspaneelide tootmise tehase¹² rajamiseks tarbeks, kuid käesoleva analüüsi koostamise ajal ei ole tehase rajamisega veel alustatud.

¹¹ Olmejäätmete liigiti kogumise juhend tekstiili kohta. *Kliimaministeerium*. <https://kliimaministeerium.ee/jaatmete-liigiti-kogumine/tekstiil>

¹² Eesti teeb maailmas revolutsiooni: kõik tekstiilijäätmed lähevad peagi taaskasutusse. (16.01.2025). *Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus*. <https://eis.ee/eesti-teeb-maailmas-revolutsiooni-koik-tekstiilijaatmed-lahevad-peagi-taaskasutusse/>

4. NÄITEID TEKSTIILIJÄÄTMETE KOGUMISEST EUROOPA LIIDU LIIKMESRIIKIDES

4.1. Prantsusmaa

Prantsusmaal **kehtestati tootjavastutus** tekstiilidele juba 2007. aastal ja tänaseks on üles ehitatud laiahaardeline kogumisvõrgustik.

Kogumisvõrgustiku kulud katab **tootjate ühendus Refashion**. Kõik tekstiilitootjad maksavad Refashionile tasu vastavalt turule lastud tekstiilikogusele, millest rahastatakse kogumis- ja käitlemissüsteemi ning teavituskampaaniaid.

10. veebruaril 2020 võeti Prantsusmaal vastu jäätme- ja ringmajanduse seadus (AGEC-seadus, Anti-Waste and Circular Economy Law), mille eesmärk on vähendada tekstiilijäätmete teket. See seadus rakendus 01.01.2023 järk-järgult.¹³ Sellest lähtuvalt on tootjad sunnitud oma müümata jäänud tooted ära andma, taaskasutama või ringlusesse võtma. Esemel peavad olema parandatavad või ringlusse võetavad. Müümata jäänud kaubad tuleb üle anda ringlussevõtu ühinguetele, samas kui ühekordselt kasutatavate toodete eest kohaldatakse sanktsioone.

Korduskasutuskõlblikke ja kasutatud ning jäätmeteks muutunud tekstiile kogutakse Prantsusmaal avalike tekstiilikonteineritega, jäätmejaamades, heategevus- ja korduskasutusorganisatsioonide juures, mobiilsete kogumispunktidega ja tootjate tagastusprogrammidega (H&M, Decathlon jt). Määrdund, rikutud ja katkised, hallitanud ning niiskuskahjustusega tekstiilijäätmed tuleb viia **jäätmejaama**.

Prantsusmaal on üle **46 000** avaliku tekstiilikonteineri (Refashioni andmetel), kuhu inimesed toovad kasutatud riietusesemeid, jalanõusid ja kodutekstiili **olenemata nende seisukorrast**, eristamine toimub hiljem sortimiskeskustes. Ametlik riiklik eesmärk on üks avalik tekstiilikonteiner 1500 inimese kohta.¹⁴ Tekstiilikonteinerid on kõige tihedamalt paigutatud suuremates linnades, kus on suurem rahvastikutihedus. Järjest enam lisatakse avalikke tekstiilikonteinereid ka väiksematesse linnadesse. Maapiirkondades ei ole tekstiilikonteinereid, seal kogutakse tekstiilijäätmeid jäätmejaamades ning korduskasutuskõlblikke tekstiile kohalike keskuste siseruumides.

¹³ French anti-waste law: AGEC and how to comply in 2025. *Scantrust*. <https://www.scantrust.com/french-anti-waste-law-france-agec/>; Le-rouge, L. (2022). AGEC: Decree Under the French Anti-Waste for a Circular Economy Law (Décret n° 2022-748). <https://trustrace.com/knowledge-hub/decree-french-anti-waste-circular-economy-law>

¹⁴ Refashioni kodulehekül. <https://refashion.fr/>

Avalikud tekstiilikonteinerid on turvalise avaga, et vältida vargusi. Konteinereid tühjendatakse vähemalt kord nädalas, kuid konteineritele, mille kohta teatakse, et need täituvad kiiremini, korraldatakse tühjendamist kaks või kolm korda nädalas. Konteinerite tühjendamine toimub väikeste veoautodega. Tootjate ühendus hoiab ka tekstiilikonteineri ümbruse puhtana muudest jäätmetest. Tekstiilikonteinerite paigutamisel tehakse koostööd kohalike omavalitsustega. Omavalitsustel on tekstiilide kogumisel keskne roll, andes kogujatele ja töötlejatele jäätmelube ning tehnilist tuge.¹⁵

Korduskasutuskõlblikke tekstiile kogutakse lisaks veel koolide ja lasteaedade siseruumides, kokkuleppel hoone haldajatega. Kogumiskonteinerite paigutamine koolidesse ja lasteaedadesse on strateegiliselt tõhus, kuna laste riietel on kõrge korduskasutusväärtus ning ühtlasi inspireerib konteinerite olemasolu noori mõistma riiete väärtust. Kogumine koolides ja lasteaedades toimub vaid suuremates linnades.

Pilootprojektide käigus on proovitud tekstiilide kogumist korraldada ka suuremate kortermajade jäätmeruumides, kuid suure üle täituvuse ja väga suure võõraste hulga tõttu ei olnud see lahendus jätkusuutlik.

Pariisis kasutatakse ka **mobiilseid kogumiskonteinereid (Trimobile)**, mis liiguvad graafiku alusel eri linnaosades. Mobiilse tekstiilikonteineri abil kogutakse tekstiile ja jalatseid ning elektroonikat ja elektriseadmeid, mida inimesed enam ise ei kasuta, kuid mis sobiksid taaskasutuseks või korduskasutuseks. Niiskuskahjustusega ja väga raskelt määrdunud ning bioloogilise kahjustusega tekstiilid nendesse konteineritesse ei sobi. Praegu on kasutusel neli sellist mobiilset tekstiilikonteinerit, mida liigutatakse 49 asupaiga vahel kõigis 20s Pariisi linnaosas.¹⁶

Prantsusmaa üks olulisemaid ja kesksemaid osi kogu tekstiilijäätmete kogumissüsteemist on **ulatuslik teavitustöö** – kodanikele on tähtis teadmine, et annetatud tekstiilid sortitakse ja ringlusesse võetavaid materjale töödeldakse kohapeal või mujal vastutustundlikult. Lisaks kaasnevad selle süsteemiga juhendid, kuidas tekstiile liigiti koguda ja kuhu neid viia. Kodanikele on loodud palju erinevaid selgitavaid materjale, juhised leiab ka kohalike omavalitsuste kodulehtedelt ja Refashioni kodulehelt. Tekstiilijäätmete kogumisega seonduvat infot jagatakse kohalikes ajalehtedes, raadios ja eri organisatsioonide sotsiaalmeedia lehtedel.

Süsteemi tugevused

- **Tootjate ühenduse loomine**, mis tagab ühtse, professionaalse ning toimiva kogumise- ja sortimisvõrgustiku.

¹⁵ Watson et al (2018) Used Textile Collection in European Cities. Study commissioned by Rijkswaterstaat under the European Clothing Action Plan (ECAP). <https://open.rijkswaterstaat.nl/@173880/ecap-used-textile-collection-european/>

¹⁶ Que faire de ses déchets (Pariisi kohaliku kodulehe info tekstiilijäätmete kogumise kohta). https://www.paris.fr/parisdutri#le-trimobile_55

- **Üleriigiline ja tihe kogumisvõrgustik.** Prantsusmaal on arvukalt avalikke tekstiilikon-teinereid (üks konteiner 1500 elaniku kohta), mis muudab tekstiilide äraandmise elani-kele lihtsaks ja kättesaadavaks.
- Kogumissüsteem on üles ehitatud selliselt, et see **vähendab elanike otsustamise vaja-dust ja suurendab seeläbi osalusmäära.** Nimelt kogutakse koos nii korduskasutus-kõlblikke tekstiile kui ka tekstiile, mille osas elanik ei oska otsustada, kas see sobib kordus- või taaskasutuseks või mitte ehk terved, puhtad, väikese augu või plekiga teks-tiilid.
- **Avalikud tekstiilikon-teinerid on ühtse kujunduse, selge märgistuse ja turvalise avaga.** Ühtne süsteem muudab sõnumid elanikele arusaadavaks ja üheselt tõlgendata-vaks.
- **Mitmekesine kogumissüsteem.** Lisaks avalikele tekstiilikon-teineritele toimub tekstii-lijäätmete kogumine ka jäätmejaamades, mobiilsete konteineritega ja tagastamisega tootja poodidesse. Korduskasutuskõlblikke tekstiile kogutakse ka koolides ja lasteaeda-des.
- **Tihe koostöö kohalike omavalitsustega.** Tootjate ühendus kaasab omavalitsusi kogu-miskohtade planeerimisse, jäätmelubade väljaandmisse ja elanike teavitamisse. See ai-tab suurendada kasutajamugavust, sobitades kogumissüsteemi kohalike olude ja ini-meste liikumisloogikaga.
- **Hea ligipääsetavus.** Kogumiskohad paiknevad enamasti inimeste igapäevastes liiku-miskohtades (elamupiirkonnad, koolid, kaubanduskeskused), mis suurendab omakorda kasutajamugavust, eriti nendele, kellel puudub auto kasutamise võimalus.

Süsteemi nõrkused

- **Suur võõriste osakaal kogumiskonteinerites.** Kuigi süsteem on üles ehitatud kasuta-jasõbralikult, visatakse konteineritesse ka mittesobilikke esemeid. See probleem on suu-rem koolides ja mõningates linnaosades. Peale selle satub vahel avalikesse tekstiilikon-teineritesse ka niiskuskahjustusega või muul moel rikunud tekstiili, mis mõjutab kogu konteineri sisu.
- **Avalike kogumiskonteinerite ületäitumine.** Eriti tiheda kasutusega linnapiirkondades esineb konteinerite ületäitumist ning jäätmete jätmist konteinerite kõrvale. See tekitab visuaalset reostust.
- **Avalike kogumiskonteinerite hoolduse koormus.** Kogumissüsteemi haldajatel lasub kohustus hoida kõikide tekstiilikon-teinerite ümbrus puhas, mis sageli tähendab lisatööd ja -kulusid.

- **Erinevused piirkonniti.** Kuigi kogumisvõrgustik on üleriigiline, toimib see paremini ikkagi tiheasustusega aladel. Maapiirkondades ja väiksemates asulates on kogumine sageli koondunud jäätmejaamadesse või üksikutesse kogumispunktidesse, mis vähendab süsteemi kasutajamugavust.

4.2. Holland

Hollandis kehtestati tootjavastutus tekstiilidele 2023. aastal. Kõikidest omavalitsustest 13s on kasutusele võetud tekkekohalt kogumissüsteem kogumiskottidega, milles kogutakse koos mitut liiki taaskasutatavaid jäätmeid. Seda süsteemi tuntakse nimega **BEST-bag**. Nime lühend tuleneb hollandi keelest: Boeken, Elektrische apparaten, Speelgoed, Textiel – raamatud, väikeelektronika, mänguasjad, tekstiilid.¹⁷ Süsteemi kasutavad pigem keskmise või väikese suurusega omavalitsused nii linnades kui ka maapiirkondades. Nendes omavalitsustes, kus BEST-bagi süsteemi pakutakse, elab kokku ligikaudu 555 000 elanikku (Hollandi rahvaarv on 17,99 miljonit) ehk umbes 3% kogu Hollandi elanikkonnast.

Elanikele jagatakse välja spetsiaalsed **plastkotid**, kuhu nad saavad panna vanad tekstiilid, mänguasjad, raamatud ja väikeelektronika. Kott on piisavalt suur, et mahutada riideid koos paari raamatu ja väikeelektronikaga. Praeguse praktika kohaselt moodustavad tekstiilid umbes poole kogu koti sisust. Kotid on valmistatud tugevast plastist ning neile trükitakse iga majapidamise jaoks unikaalne **QR-kood**, mille abil jälgitakse osalusmäärasid ja kogutakse statistikat. Jäätmed loovutanud majapidamine saab asemele uue tühja koti järgmiseks korraks (kott jäetakse postkasti). Kogutud esemete sorteerimine toimub hiljem. Kott ise on selgelt eristuv ja sellele on märgitud esemed, mida sinna tohib panna (kõik esemed peavad olema korduskasutuskõlblikud). Kogumissüsteemi kohta jagatakse infot kohalike omavalitsuste kodulehtedel ja kohalikes ajalehtedes.

BEST-bagi näol on tegemist ukse eest kogumise võrgustikuga: elanik täidab koti ja asetab selle oma maja ette kõnniteele kindlal kogumispäeval, samamoodi nagu olmeprügi või pakendite äraveo korral. Süsteem integreeriti tavalisse jäätmeveograafikusse. Kogumisautod sõidavad graafiku alusel, kokku **kolm korda aastas** (u iga nelja kuu tagant). Oluline on, et kott tuleb välja panna alles kogumispäeva hommikul, et vältida vargusi.

BEST-bagi süsteemi edukus väljendub eelkõige kvaliteedis. Kuna kotis pole muid määrivaid jäätmeid, siis on tekstiilide kvaliteet parem avalikest tekstiilikonteineritest saadust. Boonusena kogutakse ühe korraga mitut liiki esemeid, mis teeb süsteemi kuluefektiivsemaks.

¹⁷ Watson et al (2018) Used Textile Collection in European Cities. Study commissioned by Rijkswaterstaat under the European Clothing Action Plan (ECAP). <https://open.rijkswaterstaat.nl/@173880/ecap-used-textile-collection-european/>

Samas **ei ole** selline kogumissüsteem siiski täiesti **probleemitu**. Heategevusorganisatsioonid toovad esile, et jäätmefirmad võtavad kvaliteetsema materjali endale. Teine mure on pikk intervall kogumiste vahel: korjet vähendati kolmele korrale aastas, mis suurendab riski, et inimesed võivad koti **ära kaotada või unustada**, millega süsteemi kasutamise osalus võib väheneda.

Samas on selle süsteemiga paranenud oluliselt elanike teadlikkus, sest neile jagatakse tagasisidet, kui palju ressursi suudeti prügilast eemale hoida. BEST-bagi lahendus on üks **eesrindlikumaid Euroopas mugavuse aspektist**.

BEST-bagi süsteemi veavad **munitsipaalomandis jäätmefirmad**, rahastades seda osaliselt oma eelarvest (mida katavad elanike makstavad jäätmetasud). Kottide, logistika ja sortimise kulu on küll kõrgem kui avalike tekstiilikonteinerite süsteemi puhul, kuid see on omavalitsuse poliitiline valik. Uuringute järgi on inimeste hulgas liigiti kogumise aktiivsus suurem juhul, kui neile pakutakse mugavat teenust otse koduukse eest.

Hinnanguliselt maksab BEST-bagi süsteemis kogumine ~200 eurot/t kogutud jäätmete kohta. Kui arvestada kogu protsessi (kogumine + tekstiili sortimine), siis kogukulud võivad sõltuvalt teenusepakkujast ja sortimise ulatusest olla suuremad, nt kuni 300–500 eurot/t või rohkem, samas kui avalike tekstiilikonteineritega kogumine maksaks ~165 eurot/t. Täpne hind sõltub konkreetsest linnast/omavalitsusest.

Lisaks BEST-bagi süsteemile kogutakse Hollandis tekstiilijäätmeid avalike tekstiilikonteineritega, jäätmejaamade kaudu ning Hollandi tootjate ühenduse nõudel peab tarbijatel olema võimalus viia kasutatud tekstiile tagasi tekstiili müüvatesse poodidesse.¹⁸

Ka nendes piirkondades, kus toimib BEST-bagi süsteem korduskasutuskõlblikele tekstiilidele, tuleb tekstiilijäätmed ikkagi viia jäätmejaama või avalikku tekstiilikonteinerisse.

Avalike tekstiilikonteinerite arv ja paigutus on **omavalitsuste otsustada** ning järgitakse põhimõtteid, millest lähtutakse ka mujal EL riikides: ligipääsetavus, teenindusala suurus ja tühendamiskaugus ning -sagedus.

Hollandis on väga hästi arenenud ka korduskasutuskõlblike tekstiilide kogumine heategevusorganisatsioonide kauplustest, kogumiskastide ja avalike tekstiilikonteinerite kaudu.

Süsteemi tugevused

- **Tootjate ühenduse olemasolu** – loodud on ühtne süsteem, mis vastutab kogumise, sortimise ja ringlussevõtu eest.
- **Tekkekohalt kogumise süsteem (BEST-bag)** on piirkondades, kus seda teenust pakutakse, kättesaadav kõigile. See tõstab oluliselt elanike osalemismäära.

¹⁸ Hollandi omavalitsuste tasemel tekstiilijäätmete kogumise kokkulepped. <https://business.gov.nl/regulations/collecting-recycling-textiles-upv/>

- **BEST-bagi süsteemi integreeritus muu jäätmeveosüsteemiga.** Kogumisteenus on seotud tavapäraste jäätmeveo graafikutega, mis muudab süsteemi elanikele selgeks ja vähendab vajadust eraldi teenuste või lepingute järele.
- **Kõrge kogutava materjali kvaliteet.** Ukselt uksele kogumine ja suletud kogumiskotid aitavad vältida tekstiilide märgumist, saastumist ja võõriste sattumist materjali hulka.
- **Paindlikkus erinevate asustustingimuste suhtes.** Hollandis kasutatakse paralleelselt mitut kogumisviisi (tekkekohalt kogumine, avalikud tekstiili- ja jäätmejaamad ning kauplustesse tagastamine), mis võimaldab kohandada kogumissüsteemi kohalike olude, asustustiheduse ja elanike vajadustega.
- **Süsteemi hea mõistetavus elanikele.** Kõik kogumissüsteemid, eriti BEST-bag, on selgelt kommuniqueeritud: elanikele on arusaadavalt selgitatud, millal, kuhu ja kuidas tekstiile ära anda.
- **Kõrge osalusmäär.** Omavalitsustes, kus kasutusel on mugavad tekkekohalt kogumise lahendused, on elanike osalus tekstiilijäätmete kogumisel märgatavalt kõrgem kui vaid avalikele konteineritele tuginevates süsteemides.
- **Süsteem on kontrollitav.** BEST-bagi süsteemis on igale majapidamisele loodud uni-kaalne QR-kood, mis võimaldab täpselt jälgida ka mittedobilike esemete äraandmist.

Süsteemi nõrkused

- **Süsteem on kallis.** Tekkekohalt kogumine (nt BEST-bagi süsteem) on oluliselt kulukam kui avalikel konteineritel põhinev kogumine. Kulud tekivad kottide tootmisest, jaotusest, QR-põhisest järelevalvest ning täiendavast logistilisest teenindamisest, mis muudab süsteemi majanduslikult koormavaks, eriti väiksema eelarvega omavalitsustes.
- Tekkekohalt kogumise korral esineb probleeme **koti kaotamise või unustamisega**, liiksaks **vargustega**.
- **Piirkondades, kus tekkekohalt kogumist pakutakse, ei saa kohalikud heategevusorganisatsioonid enam nii palju korduskasutuskõlblikke materjale**, kuna inimestel on mugavam need ära anda jäätmeveo raames, kust enamik suunatakse ekspordile.
- **Ebaühtlane rakendus riigis.** Tekkekohalt kogumise lahendused katavad praegu vaid väikese osa Hollandi elanikkonnast. Suuremas osas riigist kasutatakse endiselt tavapäraseid avalikke konteinereid, mille kvaliteet ja kasutusmugavus varieeruvad oluliselt omavalitsuste lõikes.
- **Logistiline keerukus ja ressursimahukus.** Tekkekohalt kogumine nõuab täpset ajaplaneerimist, personali ja sõidukite piisavat kättesaadavust ning digilahenduste toimimist. Süsteem on haavatav tööjõupuuduse, graafikuhäirete ja tehniliste tõrgete suhtes, eriti QR-koodi lugemise või töötlemisega seotud tõrgete suhtes.

4.3. Ungari

Ungari rakendas tekstiiltoodetele **tootjavastutuse** süsteemi 2023. aastal.¹⁹ 2023. aastal andis riik (valitsus) välja ka 35-aastase **jäätmekäitluse kontsessiooni** riigiettevõttele **MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt (MOL kontserni tütarfirma)**.¹⁹ MOHU ülesannete hulka kuulub kogumisvõrgu haldamine (tekstiilikonteinerid, jäätmejaamad, veologistika), liikmetega lepingute sõlmimine, andmete kogumine ning sihttasemete saavutamine (tekstiilijäätmete ringlussevõtu sihtarvud). Tekstiiltoodete tootja peab registreerima tootjavastutuse süsteemis ning tasuma teenustasu iga turule lastud tootekilogrammi eest MOHU-le.²⁰ Riiklik asutus peab järelevalvet MOHU ja kogu tootjavastutussüsteemi üle. Tootjavastutustasud otseselt riigile ei laeku, vaid riik teenib kaudselt maksude kaudu.

Tootjate vastutus hõlmab jäätmete kogumise, sortimise, ringlussevõtu ja kõrvaldamise kulusid kogu toote elukaare ulatuses. Arendatud on **digitaalne jälgimissüsteem ja taristu**, mis võimaldab efektiivset jäätmevoogude haldust.²⁰ **Omavalitsused** osalevad süsteemis eeskätt kogumispunktide (tekstiilikonteinerite asukohad, jäätmejaamade haldus) tagamisel ning kohaliku elanikkonna teavitamisel.

Kogumissüsteem on üles ehitatud üleriigilisele võrgustikule, mida koordineerib MOHU koostöös kohalike partneritega. Tekstiilijäätmete liigiti kogumiseks on paljudesse asulatesse paigaldatud **avalikud tekstiilikonteinerid**. Konteinerite paigutus peab arvestama nii linnalisi kui ka maapiirkondlikke erinevusi. Konteinerid peavad olema ilmastikutingimustele vastupidavad, turvalises ja nähtavas kohas. Elanikel on võimalus viia tekstiilijäätmeid ka jäätmejaamadesse. Jäätmejaamade kasutajamugavust on suurendatud näiteks pikendatud lahtiolekuaegadega.²¹ Peale kogumist toimub **sorteerimine**. Sorditud kasutuskõlblikud tekstiilid suunatakse korduskasutusse, ülejäänud materjal liigitatakse vastavalt tüübile (nt puuvill, sünteetika) kas ümber töötlemiseks või energiakasutuseks. Küll aga ei suuda praegune operaator sortida suurtes kogustes tekstiilijäätmeid.

Tootja vastutussüsteemi kehtestamisest alates on täheldatud positiivseid muutusi tekstiilijäätmete kogumises. Süsteemi käivitamisega kaasnesid **teavituskampaaniad**. Keskse süsteemi olemasolu aitab ühtlustada sõnumeid ja juhtida tähelepanu tekstiilijäätmete probleemile. See tõstab üldsuse teadlikkust taaskasutuse võimalustest (nt annetamine, parandamine) ja vähendab kiirmoe tarbimist.

Süsteemi tugevused

¹⁹ Ungari tekstiilisektori ülevaade. <https://www.twobirds.com/en/trending-topics/extended-producer-liability-in-the-textile-sector/epl-textile-sector-map/hungary>

²⁰ Dobos, E. (08.01.2026). New legislations and challenges in Europe: what to do with textile waste? *Centre for Economics and Regional Studies*. <https://krtk.elte.hu/en/2026/01/new-legislations-and-challenges-in-europe-what-to-do-with-textile-waste>

- **Üleriigiline kogumisvõrgustik avalike konteinerite ja jäätmejaamade kaudu.** Tekstiilijäätmete kogumine toimub avalike tekstiilikonteinerite ja jäätmejaamade võrgustiku kaudu. Selline lahendus võimaldab katta nii linna- kui ka maapiirkondi.
- **Selge rollijaotus omavalitsuste ja tootjate ühenduse vahel.** Omavalitsused vastutavad eelkõige kogumiskonteinerite asukohtade ja kättesaadavuse eest, samas kui logistika, kogumise koordineerimine ja süsteemi haldus on MOHU ülesanne. See vähendab kohalike omavalitsuste halduskoormust.
- **Kogumissüsteemi kiire rakendamine üleriigiliselt.** Tootjavastutuse ja keskse kontsessiooni kehtestamise järel ehitati kogumissüsteem üles suhteliselt lühikese ajaga kogu riigis, vältides pikaajalist pilootfaasi ja erinevate kohalike mudelite paralleelset katsetamist.
- **Standardiseeritud kogumislahendused.** Kasutatavad konteinerid ja kogumispunktid järgivad ühtseid nõudeid (nt ilmastikutingimuste eest kaitstus, turvalisus, nähtavus), mis toetab elanike jaoks arusaadavat ja lihtsasti äratuntavat süsteemi.

Süsteemi nõrkused

- **Kogumiskohtade ebauhtlane paiknemine.** Kuigi kogumissüsteem on formaalselt üleriigiline, on kogumispunktide tihedus ja ligipääsetavus piirkonniti erinev. Väiksemates asulates ja maapiirkondades on kogumine sageli koondunud üksikutesse jäätmejaamadesse või kaugematesse kogumiskohtadesse, mis vähendab elanike osalusvalmidust.
- **Avalikele kogumiskonteineritele iseloomulikud kvaliteediriskid.** Kogumine tugineb suures osas avalikele tekstiilikonteineritele, mis on järelevalveta. See suurendab riski, et kogutud tekstiilid on madala kvaliteediga või osaliselt kasutuskõlbmatud juba kogumisetapis ning suureneb ka võõriste osakaalu risk.
- **Sõltuvus ühe operaatori toimimisest.** Kontsessioonipõhine süsteem koondab suure vastutuse ühe ettevõtte kätte. Kui tehnilised, logistilised või organisatsioonilised probleemid tekivad keskse operaatori tasandil, mõjutavad need korraga kogu riigi kogumissüsteemi.
- **Piiratud valik kogumismeetodites.** Ungaris puuduvad laiemalt kasutusel olevad alternatiivsed kogumislahendused, nagu tekkekohalt kogumine, mobiilsed kogumispunktid, hoonepõhised või kogukonnapõhised lahendused. See muudab kogumissüsteemi vähem mugavaks võrreldes riikidega, kus kasutatakse mitut paralleelset kogumismudelit.

4.4. Tootjavastutuse tasud näidisriikides

4.4.1. Prantsusmaa:

Refashioni järgi koosneb tootja makstav summa järgmistest osadest:

- tasu turule lastud toodete eest (ühikutasu, sõltub tooteliigist) – hinnanguline turule lastud toodete maht (tk/aasta kohta), korrutatuna kindla aasta tooteskaalaga²²;
- haldustasu – 30 eurot aastas.

Prantsusmaal rakendatakse tootjate ühenduse siseselt ka ökomodulatsiooni põhimõtteid. Sellega seoses makstakse tootjatele ökomodulatsiooni boonuseid, kui nende toode vastab teatud tingimustele.

Ökomodulatsiooni boonused

- Vastupidavusboonus – antakse toote füüsilise vastupidavuse eest, vastavalt ökomodulatsiooni juhisteile.²³ Iga toote eest makstav boonus on 0,70 eurot või 0,07 eurot (sõltuvalt turule lastud mahust), korrutatuna 11 tootekategooriale omase teguriga (üksikasjalikult kirjeldatud allikas).²⁴
- Keskkonnamärgise boonus – see boonus premeerib valmistooteid, mis on sertifitseeritud ühe või mitme järgmise kaheksa märgise alusel.
 - Arvesse võetavad märgised: Ecocert® ERTS 2. tase, Oeko-tex® Made in Green, Bluesign®, Fairtrade® Textile, Euroopa ökomärgis, Demeter®, GOTS ja Bioré®.
 - Boonus iga toote eest on 0,30 või 0,03 eurot, olenevalt kategooriast (riided, kodutekstiil, jalatsid) ja turule lastud kogustest.
 - Kui üks toode on sertifitseeritud mitme kõlbliku märgisega, antakse märgistusboonust ainult ühe märgise eest.
- Taaskasutatud tooraine kasutamise boonus: boonust antakse toodetele, mis sisaldavad ringlusse võetud toorainet, kui need vastavad teatud tingimustele.
 - **Tootja saab 1000 eurot toetust iga toote tonni kohta**, kui ta kasutab oma toodetes toorainet, mis on valmistatud ümbertöödeldud tekstiilijäätmetest (nt äraviskatud riietest, kodutekstiilidest või jalanõudest). Tingimuseks on, et need tekstiilijäätmed on **kogunud riigi poolt heaks kiidetud tootjate ühendus** või tootjate ühendus on nende kogumise eesti maksnud.
 - **500 eurot tonni kohta** makstakse siis, kui tootes kasutatakse materjali, mis on valmistatud avatud ahelaga taaskasutuse kaudu – ehk kui jäätmed on ümbertöödeldud uueks tooraineks mõnes teises tootmises – ning see jäätmevoog on kogutud või selle kogumist on rahastanud mõni riigi poolt heaks kiidetud tootjate ühendus. Boonus kehtib juhul, kui nendest jäätmetest saadud taaskasutatav materjal on toodetud rajatistes, mis vastavad kahele tingimusele.

²² Eco-fee guide. (2025). *Refashion*. https://media-pro.refashion.fr/2025/11/eco_fees_guide_2025_refashion_en-1.pdf

²³ Ecomodulations guide (2026). *Refashion*. https://media-pro.refashion.fr/2026/01/refashion_eco-modulations_guide_2026_en_vdef.pdf

²⁴ Eco-modulation a driver for more sustainable fashion. (2026). *Refashion*. <https://pro.refashion.fr/en/marketer/eco-modulation-a-driver-for-more-sustainable-fashion>

-Esiteks, rajatis peab vastama „**läheduse põhimõttele**“. See tähendab, et ümbertöötlemine peab toimuma geograafiliselt piisavalt lähedal: selle eesmärk on minimeerida transpordikulusid ja -heitmeid ning soodustada kohalikku või piirkondlikku ringmajandust.

-Teiseks, rajatis peab rakendama meetmeid, mis on samaväärsed Prantsusmaa keskkonnaeeskirjadega (ICPE). ICPE (*Installations Classées pour la Protection de l'Environnement*) tähendab rajatisi, mida Prantsusmaal kontrollitakse rangete keskkonna- ja ohutusnõuete alusel. Kui ümbertöötlemine toimub väljaspool Prantsusmaad, peab tehas tõendama, et tal on samaväärsed keskkonnohutuse standardid, näiteks saaste kontrolli, ohutusmeetmete ja jäätmekäitluse osas.²⁴

Ökomodulatsiooni trahv

1. jaanuaril 2025. a kehtestati tootjate ühenduse sees uus ökomodulatsiooni karistus. Prantsusmaa süsteem näeb ette kaks karistust nende valmistoodete puhul, mis sisaldavad elemente, mis muudavad toote raskesti ringlusse võetavaks. Need on järgmised.

- Metalloplastilised kiud ja traadid: need on materjalid, kus metall on kombineeritud plastiga (nt metallniidid, läikivad dekoratiivsed efektid, tugevduseks mõeldud metalli-plasti segud). Need segud on väga raskesti ümbertööteldavad, sest plast ja metall ei eraldu materjalivoolus. **Karistuse rakendumiseks ei ole kehtestatud minimaalset osakaalu ega piirmäära.**
Kui toode sisaldab metall-plast- või metalliseeritud kiude, kohaldatakse sellele karistus ka juhul, kui need materjalid ei ole toote koostises eraldi välja toodud. Karistus puudutab ainult **ringlussevõttu häirivaid sisemisi komponente; välisteid häirivaid elemente** (nt eemaldatavaid detaile) see ei hõlma.
- **Elektroonika- või elektrilised komponendid rõivastes**, kodutekstiilis või jalanõudes (näiteks LED-tuledega jõulukampsunid jms). Põhjus on selles, et elektroonika segab tekstiilijäätmete purustamist, sortimist ja taaskasutust.

Karistuse suurus vastab teatud protsendile tootele kehtivast tasu määrast, nagu on täpsustatud vastavas nomenklatuuris.²⁵

Korruga saab kohaldada kahte karistust ning tooted, mille suhtes on karistus kehtestatud, ei saa enam ökomodulatsiooni boonusele kandideerida.

²⁵ Refashioni nomenkatuur (2026). https://refashioneco.sharepoint.com/:x:/s/Communicationexterne/IQDY_5gOAtYtSrM-NtyN_FM7JAdgm2rMCtbp8vzcY3Ynx2kY?rttime=-s4fVA-13kg

4.4.2. Holland

Tootjavastutuse tasu tootjale 2025. aastal oli 0,12 eurot turule lastud toote kg kohta.²⁶

Hollandil on ökomodulatsiooni plaan vastavalt EL nõudele:

- tootjad peavad tulevikus tasuma väiksemaid tasusid, kui nad täidavad ökomodulatsiooni reegleid;
- boonuste täpseid summasid ei ole riik veel kehtestanud ega avalikustanud.

4.4.3. Ungari

Alates 01.10.2025 peab tootja maksma 0,37–0,42 eurot turule lastud toote kg kohta.²⁷

4.5. Peamised õppetunnid Eesti jaoks tekstiilijätmete kogumissüsteemi kavandamisel

1. Ühtne ja arusaadav kogumisloogika on kriitilise tähtsusega.

Prantsusmaa näitel on tugeva süsteemi alguseks see, et süsteem **ei eelda elanikult kvaliteedi-hinnangut**. Tekstiilid saab koos ära anda ja sorteerimine toimub pärast kogumist. Ungari näitel tagab keskne juhtimine reeglite ühesuguse tõlgendamine üle riigi.

Eesti jaoks tähendab see, et kogumissüsteem peaks olema lihtne ja üheselt mõistetav, nii et elanik ei tohiks jääda kahevahel selles osas, kuhu mingi konkreetne tekstiil kuulub. See toetab ka käesoleva töö 5. peatükis Eesti kontekstis välja pakutud lahendust koguda tekstiilijätmeid kahe selgelt eristatud kogumismahutiga jätmejaamades, mis vähendab elanike otsustuskoormust, säilitades materjali kvaliteedi.

2. Kogumismugavus suurendab osalust, kuid tõstab kulusid.

Hollandi kogemus näitab, et **mida mugavam on kogumine (nt ukse eest)**, seda kõrgem on osalusmäär. Samas kaasnevad sellega märkimisväärselt suuremad kulud, logistiline keerukus ja sõltuvus elanike käitumisdistsipliinist.

Eesti kontekstis võib seda varianti kaaluda tootjate ühenduse rahastuse abil tulevikus, kui on olemas ka suurem sorteerimise ja järelkäitluse võimekus. Lisaks tuleb süsteemi selgelt, järjepidevalt ja läbimõeldult elanikele kommunikeerida. Tekkekohalt kogumist tasub kaaluda ainult valitud piirkondades. Esmatähtis on eelkõige tasakaal mugavuse, kulude ja kvaliteedi vahel,

²⁶ Valpak by Reconomy koduleht. <https://www.valpak.co.uk/dutch-threads-of-responsibility-navigating-the-netherlands-textiles-epr/>

²⁷ KPMG. (2025). *Increased EPR fees as of 1 October 2025*. <https://kpmg.com/hu/en/insights/2025/09/taxalert-2025-09-30.html>

mistõttu on praegu Eestis otstarbekam tugineda olemasolevale jäätmejaamade võrgustikule, mitte rajada kulukat ükselt uksele kogumise süsteemi.

3. Avalikud kogumiskonteinerid vajavad kindlakäelist hooldust ja järelevalvet.

Prantsusmaa ja Ungari kogemus näitab, et avalikud tekstiilikonteinerid

- võivad sisaldada suurt võõriste osakaalu;
- kipuvad ületäitumisel tekitama prügistamist;
- vajavad sagedast tühjendamist ja ümbruse korrashoidu.

Kontrollitud keskkonnas (nt jäätmejaam) toimuv kogumine kindlustab kvaliteedi säilimise. Kogumissüsteemi kavandamisel tuleb juba alguses arvestada hoolduskuludega, mis suurenevad väga laialdase avalike tekstiilikonteinerite pargiga. See omakorda toetab valikut viia põhikogumine Eestis jäätmejaamadesse.

4. Keskne koordineerimine tagab süsteemi terviklikkuse, kuid vajab paindlikkust.

Ungari tsentraliseeritud mudel tagas üldise kiire üleriigilise rakendamise, selge vastutusahela ja ühtsed standardid, samas piirab see kohalike lahenduste paindlikkust ja süsteemi läbipaistvust.

Eesti kontekstis tähendab see, et vaja on ühtset riiklikku raamistikku, mis ei tohiks välistada kohalikke täiendavaid lahendusi, kui nendeks on kohalikul tasandil huvi (nt kogumisringid ja koostöö korduskasutusorganisatsioonidega). Lisaks peab olema rollijaotus riigi, kohalike omavalitsuste ja tootjate ühenduse vahel selge ja üheselt mõistetav.

5. Kogumissüsteem mõjutab otseselt kogutava materjali kvaliteeti.

- Hollandis on kogutava materjali kvaliteet kõrge tänu tekkekohalt kontrollitud kogumisele.
- Prantsusmaal ja Ungaris kannatab materjali kvaliteet avalike konteinerite tõttu.
- Elaniku arusaam kogumissüsteemist mõjutab otseselt, **kas konteinerisse pannakse „väärtus“ või „prügi“**.

Eesti jaoks tähendab see seda, et kogumiskoht peab suunama inimest käituma vastutustundlikult. Jäätmejaamades jälgivad praegu kogumist operaatorid, mis kindlustab kogutud tekstiili hea kvaliteedi. Järjest enam rajatakse Eestis ka mehitamata jäätmejaamu, kus on siiski ka kaamerad, mis vajaduse korral saavad rikkumise registreerida. Lisaks on lootust, et kui loovutamine toimub suletud alal, ei kipu elanikud nii lihtsalt suvalisi asju kogumismahutitesse viskama.

6. Elanike teavitamine ja harimine tekstiilijäätmete teemal ei ole lisategevus, vaid süsteemi osa.

Prantsusmaa kogemus näitab, et isegi tõhusalt toimiv süsteem vajab pidevat selgitamist – vastasel korral kannatab kogutava materjali kvaliteet ja väheneb elanike usaldus.

Eesti jaoks tähendab see, et asjakohane kommunikatsioon peab olema püsiv ja üleriigiliselt ühtne. Seetõttu tuleb kasutatavad infokanalid hästi läbi mõelda: teavitamine ei tohi jääda ainult kohalike omavalitsuste kanda, sest tootjavastutuse süsteemil lausub ka teavituskohustus.

5. ETTEPANEKUD KOGUMISSÜSTEEMI ARENDAmiseks EESTIS

5.1. Üleriigiline tekstiilijäätmete kogumissüsteem

Tuginedes uuringu käigus saadud informatsioonile, on ettepanek üleriigiliselt korraldada tekstiilijäätmete kogumist peamiselt **jäätmejaamade võrgustiku kaudu**. Selline võrgustik on Eestis juba praegu olemas ja laieneb ning asjakohane kogumisviis sobib nii tihe- kui ka hajaastustusega piirkondadesse.

Kogumissüsteemi korraldus

Eestis on töötavaid jäätmejaamu 163. Jäätmejaamade võrgustik on kujutatud **Joonis 3**.

Kogumismahutid

Jäätmejaamadesse tuleks paigutada kõrvuti vähemalt kaks kogumisvahendit selgelt eristuva märgistusega:

- üks/ühed tekstiilijäätmetele, milles osas inimene ise ei oska või taha teha vahet, kas tekstiil sobib kordus- või taaskasutuseks, näiteks korralikud, terved ja puhad, aga ka veidi katkised ning kergelt määrdunud tooted;
- teine tekstiilijäätmetele, mis on nähtavalt kasutuskõlbmatute tekstiilijäätmete jaoks, näiteks hallitanud, niiskuskahjustusega, bioloogiliselt lagunenu, raskesti eemaldavate plekkidega ja tugevalt määrdunud tekstiilijäätmetele.

Kogumisvahendite valik on suur ja jäätmejaam saab valida sobiva mahuga konteineri, mis arvestab jäätmejaama suurust ja kasutustihedust. Keskkonnaagentuur on koostanud ülevaate olmejäätmete liigiti kogumise vahenditest, kus on olemas ka soovitusel selle kohta, millised konteinerid on sobilikud just tekstiilijäätmete kogumiseks²⁸.

Kvaliteedi säilitamine

Kogumissüsteem peab tagama selle, et kogutud materjali oleks võimalik hiljem käidelda. See tähendab, et tekstiilid ei tohi saada märjaks ega täiendavalt määrduda ehk tuleb säilitada kogumise hetke kvaliteet. Seetõttu peavad tekstiilikonteinerid jäätmejaamades olema katuse all, ilmastikutingimuste eest kaitstuna. Katus peab olema veekindel ning lahtise suure konteineri puhul tuleb arvestada, et vesi ei pääseks konteinerisse sisse ka külgedelt.

²⁸ Ülevaade olmejäätmete liigiti kogumise vahenditest. (2025). *Keskkonnaportaal*. <https://keskkonnaportaal.ee/et/ulevaade-olmejaatmete-liigiti-kogumise-vahenditest>

Tekstiilijäätmeid tuleb loovutada kinniseotud plast- või paberkotis, mis takistab teiste konteineris olevate tekstiilijäätmete seisukorra halvendamist. Lisaks on kotti pandud tekstiilijäätmete puhul konteinerit hiljem lihtsam tühjendada.

Võõriste osakaalu vähendamine

Võõriste osakaalu vähendamiseks on mitmeid võimalusi. Esmalt tuleb kogumismahutid varustada sobiva märgistusega, mis annab selged ja lihtsalt mõistetavad juhised nende kasutamiseks, nt lisades illustreerivaid pilte, loetelusid, QR-koodi lisainformatsiooni jaoks vms.

Olulised on üleriigiliselt ühtsed reeglid segaduste vältimiseks. Kliimaministeerium on koostanud selle tarbeks olmejäätmete liigiti kogumise juhendi, mis sisaldab ka eraldi juhiseid tekstiilijäätmete, kasutuskõlblike riiete ja jalanõude liigiti kogumiseks.²⁹

Jäätmejaamades on enamasti tööl operaatorid, kes saavad jälgida, et konteinerisse ei visataks mitesobivaid esemeid ja vajadusel juhendada õige konteineri valikul. Eestis rajatakse järjest enam nn mehitamata jäätmejaamasid, kus siiski on olemas valvekaamerad, mis registreerivad suured rikkumised. Suletud alal jäätmete loovutamine peaks ühtlasi vähendama konteinerisse mitesobilike esemete viskamist.

Võõriste osakaalu aitab vähendada elanike teavitamine ja harimine.

Lisaks on oluline konteinerite regulaarne tühjendamine, sest ületäitunud konteiner annab negatiivse signaali, kus inimene võib tunda, et tema panust kogumisse ei hinnata.

Edasine käitlus

Kahe eraldi konteineri kasutamine jäätmejaamades võimaldab tekstiilijäätmeid juba kogumisel tõhusamalt eristada. Konteinerid suunatakse pärast kogumise etappi sorteerimisse.

Kommunikatsioon

Selleks, et tekstiilijäätmete kogumisvõrgustik toimiks, on vaja tõsta inimeste teadlikkust, teavitada neid võimalusest ja vajadusest koguda tekstiilijäätmeid liigiti. Selleks saab kasutada erinevaid sotsiaalmeediakanaleid, kohalikke ajalehti, uudistekanaleid, raadiojaamasid, teavitavaid ja selgitavaid infolehti ning silte jäätmejaamas vms.

Ka kommunikatsioonis on oluline roll ühtsetel ja selgetel reeglitel, sest uuringu käigus kohalikel omavalitsustelt saadud tagasiside kohaselt on ette tulnud juhtumeid, kus tekstiili sihilikult „rikuti“, õigustamaks selle panekut segaolmejäätmetesse, nagu juhised on siiani seda soovitanud.

²⁹ Ülevaade olmejäätmete liigiti kogumise vahenditest. (2025). Keskkonnaportaal. <https://keskkonnaportaal.ee/et/ulevaade-olmejaatmete-liigiti-kogumise-vahenditest>

Süsteemi kulud

Vastavalt Eesti Jäätmehoolduskeskusele saadud sisendile on tekstiilijäätmete liigiti kogumisega seotud kulud ja suurusjärgud sõltuvalt omavalitsusest väga erinevad ning olenevad kogumisviisist ja sellest, kas jäätmejaamas konteineriga kogumisel on konteiner renditud või ostetud. Tekstiilijäätmete kogumise kulud on madalad jäätmejaamades, sest kulubaas on väike.

Kululiigid, millega peab jäätmejaamades tekstiilijäätmete kogumisel arvestama:

- konteinerite soetamine;
- märgistused, infotahvlid;
- vajadusel töötajate koolitamine ja juhendamine;
- konteinerite tühjendamine ja hooldus;
- veoteenus sortimis- või käitluskohtadesse;
- sortimine.

Tootjavastutuse rakendumisel hakkab ülalnimetatud kulusid katma tootjate ühendus.

Ettepanekut toetavad argumendid

- Jäätmejaamades kogumine on **kuluefektiivne**, sest tekstiilijäätmete kogumiseks vajalik võrgustik on suuresti juba loodud ja täiendavate jäätmejaamade rajamist toetatakse ka riigi rahaliste toetusmeetmete abil.
- Kohalikud omavalitsused on proovinud tekstiilijäätmeid koguda KOJV raames, kuid seda on siiani kasutatud üksikutel kordadel või üldse mitte. Kuid jäätmejaamadesse tuuakse ka tekstiilijäätmeid ja inimesed on selle süsteemiga juba harjunud – näiteks Tallinnas jäid tekstiilikonteinerid soojal perioodil väikeseks ja nende mahtu tuli suurendada.
- Enamik inimesi on teadlikud ja **kasutavad** võimalust viia muid jäätmeid **jäätmejaama**, mille käigus saab loovutada ka tekstiilijäätmeid.
- Konteinerid asuvad **piiratud alal** ning jäätmejaama operaator jälgib nende kasutamist, mis kindlustab **minimaalse võõriste osakaalu**.
- Tekstiilijäätmeid **ei teki igapäevaselt**, mistõttu ei ole otstarbekas korraldada nende tekkekohalt kogumist.
- Võimalus samasse kohta ära anda nii kasutuseks kõlblikud kui ka kasutuskõlbmatud tekstiilijäätmed vähendab jäätmete sortimisel eksimise riski ning võib seeläbi suurendada osalusmäära.

Ettepaneku puudused

- Jäätmejaamad asuvad sageli **eemal tihedamast elamupiirkonnast** ja ilma autota on kasutusvõimalused piiratud.
- Jäätmejaamade puhul on **piiranguks nende lahtioleku aeg**.

Täiendav ettepanek

Lisaks jäätmejaamade võrgustikule võib tootjate ühendus tulevikus korraldada ka **2–4 korda aastas toimuvaid tekstiilijäätmete kogumisringe**, mis võivad olla ka osa KOJVst, sest ka teiste riikide näidetel on tekkekohalt kogumisel **osalemismäärad kõrged**. Eestis ei ole elanikud praegu selle süsteemiga harjunud ega pruugi sellest võimalusest teadlikud olla, sest süsteemi ei pakuta igal pool ning see on kohati küllaltki kulukas teenus. Uuskasutuskeskuse näitel maksab üks kogumisring 250 eurot + käibemaks, mis sisaldab ühte kogumisringi (kaubiku kohale tulemist valda/linna ning kauba kogumist) - tegu on sümboolse tasuga olenevalt piirkonnast, asukohad, kus seda teenust pakutakse - suuresti sõltuvad kogumisringid ja kaubakogumised koostöökokkulepetest, asukohtadest jne. Tekstiilijäätmete kogumisringide osas saab eeskuju võtta Uuskasutuskeskuselt³⁰ või Tekstiilitaksost.⁹ Kogumisringide näol suurendatakse kasutajamugavust eelkõige hajaasustusega piirkondades. Seepärast tasub ka kaaluda kogumisringide ja tekkekohalt kogumise korraldamist teatud piirkondades, mitte kõikjal Eestis.

³⁰ Kuhu tuua oma armastatud asjad. Uuskasutuskeskuse koduleheküljel (tekstiilijäätmete loovutamise asukohad). <https://uuskasutus.ee/kuhu-tuua/>

5.2. Üleriigiline korduskasutuskõlblike tekstiilide kogumissüsteem

Eestis toimivat korduskasutuskõlblike tekstiilide kogumissüsteemi on kirjeldatud peatükis 3.1.2.2. Mitmes piirkonnas toimib see väga hästi ja on piisav, kuid seni puudub üle-eestiline kaetus.

Kogumissüsteemi laiendamisel tuleks järgida alltoodud põhimõtteid.

Kogumissüsteemi korraldus

Korduskasutuskõlblike tekstiilide kogumine võiks toimuda eelkõige suuremate kaupluste või vallakeskuste juures või avalikus ruumis, korduskasutuspoode ja annetuskeskuste kaudu. Ilmastikukindlad konteinerid või siseruumides kogumise võimalused peaksid paiknema inimestele mugavates ja igapäevastes liikumiskohtades, nt kaubanduskeskuste juures või elamupiirkondades.

Kogumismahutid

Kogumiseks kasutatakse kas avalikke tekstiilikonteinereid või siseruumides kogumiskastidega kogumist. Korduskasutuskõlblike tekstiilide kogumiseks mõeldud konteinerid ja kogumiskastid peavad olema selgelt märgistatud, nt „korduskasutuseks sobivad riided ja jalanõud“.

Oluline on, et konteinerid oleks ilmastikukindlad, et säilitada tekstiilide kvaliteet, ning lukustatavad või väikese avaga, et vältida väärkasutust.

Märgistusel tuleb rõhutada, et kogutakse puhtaid, kuivi riideid, terveid või väikeste defektidega tekstiile, komplektseid esemeid, nt paaris jalanõusid.

Kvaliteedi säilitamine

Korduskasutuse seisukohast on kriitilise tähtsusega kogutud materjali kvaliteet. Tekstiilid peavad olema puhtad ja kuivad. Soovitavalt tuleb need panna kinnisesse kotti.

Konteinerid ja kogumiskastid peavad olema regulaarselt tühjendatud, et vältida ületäitumist ja väljapoole konteinerit jäänud esemete riknemist.

Kvaliteedi säilitamine võimaldab maksimeerida korduskasutuse osakaalu.

Võõriste osakaalu vähendamine

Korduskasutuskõlblike tekstiilide kogumisel on eriti oluline vältida jäätmete sattumist konteinerisse. Konteinerid peavad olema varustatud selgete juhiste ja visuaalidega. Kasutada tuleb lihtsat ja arusaadavat keelt, nt „puhtad ja terved riided“.

Võimalusel tuleb eristada kogumiskohti jäätmekonteineritest, et olukorras, kus näiteks pakendikonteiner on täitunud, ei pandaks pakendijäätmeid tekstiilikonteinerisse.

Lisaks aitab võõriste hulka vähendada konteinerite regulaarne hooldus ja vajadusel probleemsete asukohtade ümberpaigutamine.

Siseruumides kogumise puhul peab kogumismahuti olema samuti selgelt märgistatud. Lisaks tuleb tagada valve kogumismahuti üle ja selle vajadusel ajutisse ruumi tühjendamine. Varguste vältimiseks peaksid mahutid asuma nähtavas kohas, mitte nurga taga.

Edasine käitlus

Kogutud korduskasutuskõlblikud tekstiilid suunatakse sortimisse, kus need jagatakse otse korduskasutusse suunatavateks, parandamist vajavateks ja materjalina ringlusse võetavateks.

Korduskasutuseks sobivad tekstiilid suunatakse edasi müüki korduskasutuspoodidesse või annetatakse abivajajatele. Ülejäänud osa suunatakse kas ringlussevõttu või muusse käitlusse.

Kommunikatsioon

Korduskasutussüsteemi toimimiseks on oluline järjepidev ja sihitud kommunikatsioon. Tähtis on teavitada inimesi sellest, mida ja kuhu saab annetada ning rõhutada korduskasutuse keskkonnakasutuse. Kommunikatsiooniks tuleb kasutada erinevaid kanaleid, nt sotsiaalmeedia, kampaniad, koostöö jaekettidega jne.

Tuleb tagada ühtsed ja arusaadavad sõnumid üle Eesti.

Oluline on kujundada arusaam, et tegemist ei ole jäätmete äraandmisega, vaid kasutuskõlblike esemete annetamisega.

Süsteemi kulud

Korduskasutuskõlblike tekstiilide kogumissüsteemi kulud on seotud eelkõige:

- kogumismahutite soetamise ja paigaldamisega;
- logistika ja kogumise korraldamisega;
- sortimise ja korduskasutuseks ettevalmistamisega;
- müügi- ja annetussüsteemi toimimisega;
- teavitustegevustega.

Ettepanekut toetavad argumendid

- Korduskasutus on **keskkonnamõju seisukohast eelistatuim lahendus**, sest pikendab toodete eluiga ja vähendab vajadust uute toodete tootmiseks.
- Eestis on juba **toimiv korduskasutusorganisatsioonide võrgustik**.
- Korduskasutuskõlblike tekstiilide kogumine eraldi võimaldab säilitada kõrgemat kvaliteeti ja suurendada uuesti kasutusse suunatavate esemete osakaalu.
- Mugavalt paiknevad kogumiskonteinerid, nt elamupiirkondades, suurendavad inimeste valmisolekut tekstiile annetada.

- Korduskasutus **vähendab jäätmejaamade koormust**, suunates osa voost eraldi kogumisse.
- Korduskasutus toetab ringmajanduse eesmärke ja ressursitõhusust.

Ettepaneku puudused

- Konteinerid avalikus ruumis võivad olla vastuvõtlikud väärkasutusele, nt olmejäätmete panemine tekstiilide kogumise konteinerisse, lisaks vargused/sortimised siseruumides asuvates kogumiskastides.
- Vajalik on pidev hooldus ja logistika, et vältida ületäitumist.
- Kvaliteedinõuete eiramisel võib osa kogutud tekstiilist muutuda kasutuskõlbmatuks.
- Süsteemi laiendamine hajaasustusega piirkondadesse on kulukas.

6. KOKKUVÕTE

Käesoleva uuringu eesmärk oli välja töötada põhjendatud ja rakendatavad lahendused tekstiilijäätmete ning korduskasutuskõlblike tekstiilide kogumise korraldamiseks Eestis, arvestades Euroopa Liidu nõudeid ja ringmajanduse põhimõtteid. Analüüs näitas, et kuigi Eestis on tekstiilijäätmete liigiti kogumise kohustus juba kehtestatud, on süsteem praegu killustunud, piirkonniti ebahühtlane ning selle toimimist piiravad nii vähene teadlikkus, sortimisvõimekuse puudujäägid kui ka selgete ja ühtsete juhiste nappus. Samas on olemas mitmed toimivad elemendid, millele saab tugineda üleriigilise süsteemi arendamisel.

Uuringu peamine ettepanek on kujundada Eestis jäätmejaamades kaheosaline kogumissüsteem, mis eristab selgelt kasutuskõlbmatuid tekstiilijäätmeid ja neid tekstiilijäätmeid, mida oleks veel võimalik korduskasutamiseks ette valmistada või ringlusse võtta. See annab elanikele julguse loovutamiseks ka siis, kui ei osata otsustada, kas tekstiil sobib korduskasutuseks või mitte. Tekstiilijäätmete kogumise osas nähakse keskse lahendusena jäätmejaamade võrgustiku kasutamist. Eestis on juba olemas ulatuslik jäätmejaamade võrgustik, mis katab nii tihe- kui ka hajasustusega piirkondi ning mida on võimalik kohandada ka tekstiilijäätmete kogumiseks. Jäätmejaamades kogumise eeliseks on parem kontroll kogutava materjali kvaliteedi üle, väiksem võõraste osakaal ja olemasoleva süsteemi kuluefektiivsus – kõik see vähendab elaniku otsustuskoormust. Ettepaneku kohaselt tuleb jäätmejaamades kasutada vähemalt kahte selgelt eristatud konteinerit, mis võimaldavad eraldada kasutuskõlbmatud tekstiilijäätmed ja korduskasutamiseks ettevalmistuse või ringlussevõtuks potentsiaalselt sobiva materjali juba kogumisel.

Paralleelselt tuleb edasi arendada korduskasutuskõlblike tekstiilide kogumissüsteemi, mis tugineb olemasolevatele korduskasutusorganisatsioonidele ja nende kogumisvõrgustikule. Eestis toimib see süsteem juba mitmes piirkonnas hästi, kuid selle katvus ei ole hühtlane. Seetõttu on vajalik süsteemi laiendamine, et tagada kogumisvõimaluste kättesaadavus kogu riigis. Korduskasutuskõlblike tekstiilide kogumine peaks toimuma eelkõige avalike konteinerite, kaupluste siseruumide ja annetuskeskuste kaudu, mis paiknevad inimeste igapäevastes liikumiskohtades. Selline lähenemine võimaldab suunata suurema osa kvaliteetsest tekstiilist otse korduskasutusse, mis on keskkonnamõju seisukohast eelistatuim lahendus.

Kokkuvõttes on Eestis võimalik üles ehitada lihtne, toimiv ja kuluefektiivne tekstiilide kogumissüsteem, kui kombineerida olemasolev jäätmejaamade võrgustik, laiendada korduskasutusorganisatsioonide tegevust ning rakendada tootjate ühenduse põhimõtteid. Süsteemi edukus sõltub eelkõige selgetest reeglitest, elanike teadlikkusest ja toimivast koostööst kõigi osapoolte vahel.

7. KASUTATUD KIRJANDUS

Austruy, E., Giraud, T., Manuelli, N., Kerkhof, R., Wiener, E., Wong, R., Sauvaget, M., Hamidouche, Z. (2026). Advancing Textile Circularity in Europe: The Case for System-Level Scale-Up. *BCG (Boston Consulting Group)*. <https://www.bcg.com/publications/2026/france-advancing-textile-circularity-in-europe-the-case-for-system-level-scale-up>

Dobos, E. (08.01.2026). New legislations and challenges in Europe: what to do with textile waste? *Centre for Economics and Regional Studies*. <https://krtk.elte.hu/en/2026/01/new-legislations-and-challenges-in-europe-what-to-do-with-textile-waste>

Eco-fee guide. (2025). *Refashion*. https://media-pro.refashion.fr/2025/11/eco_fees_guide_2025_refashion_en-1.pdf

Eco-modulation a driver for more sustainable fashion. (2026). *Refashion*. <https://pro.refashion.fr/en/marketer/eco-modulation-a-driver-for-more-sustainable-fashion>

Ecomodulations guide (2026). *Refashion*. https://media-pro.refashion.fr/2026/01/refashion_eco-modulations_guide_2026_en_vdef.pdf

Eesti teeb maailmas revolutsiooni: kõik tekstiilijäätmed lähevad peagi taaskasutusse. (16.01.2025). *Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus*. <https://eis.ee/eesti-teeb-maailmas-revolutsiooni-koik-tekstiilijaatmed-lahevad-peagi-taaskasutusse/>

Eestis tekkivate tekstiilijäätmete ringlussevõtu ja tootearenduste lahendused. (2023). Eesti Kunstiakadeemia Jätkusuutliku Disaini ja Materjalide Labor DiMA ja Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus. <https://www.sei.org/projects/tekstiilijaatmete-ringlussevotu-ja-tootearenduste-lahendused/>

Euroopa Keskkonnaagentuuri tekstiili taaskasutamise statistika. (2026). https://www.eea.europa.eu/en/circularity/sectoral-modules/textiles/textile-reuse-per-person-per-year?utm_source=chatgpt.com

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu jäätmete direktiiv. (2025). https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202501892

European Clothing Action Plan. Used textile Collection in European Cities. (2018). vang-hha.nl

Extended producer responsibility (EPR) for packaging in Hungary (ülevaade Ungari tootjate ühenduse loomisest). <https://vatcompliance.co/guides/epr/hungary/>

Extended Producer Responsibility for Textiles in Selected Jurisdictions. (2025). *Law Library*. <https://tile.loc.gov/storage-services/service/l1/llglrd/2025291257/2025291257.pdf>

French anti-waste law: AGEC and how to comply in 2025. *Scantrust*. <https://www.scant-rust.com/french-anti-waste-law-france-agec/>

H&M rahvusvaheline tekstiiljätmete vastuvõtmise ja töötlemise kirjeldus. https://www2.hm.com/en_gb/customer-service/product-and-quality/garment-collecting-recycling.html

Hollandi omavalitsuste tasemel tekstiiljätmete kogumise kokkulepped. <https://business.gov.nl/regulations/collecting-recycling-textiles-upv/>

Humana kodulehekülg. <https://humanae.ee/>

Jäätmeseadus. <https://www.riigiteataja.ee/akt/12894710>

Jätmete raamdirektiiv. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:02008L0098-20251016>

Keskkonnaagentuuri riiklik jäätmetatistika. (2026). https://tableau.envir.ee/views/Avalikud_pringud_Jtmed/Riigitasand

Koovit, J. (20.03.2025). Eesti ettevõtted ühendasid jõu tekstiiljätmete vähendamiseks. *Goodnews*. <https://goodnews.ee/tekstiilitakso-i-eesti-ettevotted-uhendasid-jou-tekstiiljaatmete-vahendamiseks/>

Kuhu tuua oma armastatud asjad. Uuskasutuskeskuse kodulehekülg (tekstiiljätmete loovutamise asukohad). <https://uuskasutus.ee/kuhu-tuua/>

Lerouge, L. (2022). AGEC: Decree Under the French Anti-Waste for a Circular Economy Law (Décret n° 2022-748). <https://trustrace.com/knowledge-hub/decree-french-anti-waste-circular-economy-law>

Matt, S. (05.02.2026). Miks pani Pärnu riidekonteinerid luku taha? *Pärnu Postimees*. <https://parnu.postimees.ee/8410279/miks-pani-parnu-riidekonteinerid-luku-taha>

Moora, H., Aus, R., Varov, I., Peterson, M. K., Kuldna, P. (2024). Tekstiili ringlussevõtu tehnoloogiatega uuring ja analüüs. *Eesti Kunstiakadeemia ja Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus*. <https://kliimaministerium.ee/sites/default/files/documents/2024-09/Tekstiili%20ringlussev%C3%B5tu%20tehnoloogiatega%20uuring%20ja%20anal%C3%BC%C3%BCs.pdf>

MTÜ Riidepunkt kodulehekülg. <https://riidepunkt.ee/>

Olmejäätmete liigiti kogumise juhend tekstiili kohta. *Kliimaministerium*. <https://kliimaministerium.ee/jaatmete-liigiti-kogumine/tekstiil>

Pushing the boundaries of EPR policy for textiles: France factsheet. (2024). *Ellen MacArthur Foundation*. <https://content.ellenmacarthurfoundation.org/m/3260eb63f867c1dd/original/Pushing-the-boundaries-of-EPR-policy-for-textiles-France-factsheet.pdf>

- Põhjamaade-Baltikumi ringis tekstiilisüsteemi suunas. (2020). *Stockholmi Eesti Instituut*. <https://www.sei.org/projects/pohjamaade-baltikumi-ringse-tekstiilisusteemi-suunas/>
- Que faire de ses déchets (Pariisi kohaliku kodulehe info tekstiilijäätmete kogumise kohta). https://www.paris.fr/parisdutri#le-trimobile_55
- Refashioni kodulehekülg. Tõlgituna. <https://refashion.fr/>
- Refashioni nomenklatuur (2026). https://refashioneco.sharepoint.com/:x:/s/Communicationexterne/IQDY_5gOAtYtSrMNtyN_FM7JAdgm2rMCtp8vzcY3Ynx2kY?rttime=-s4fVA-13kg
- Recycling waste in landfills doubled last year. (05.08.2025). *Trade Magazine*. <https://trademagazin.hu/en/tavaly-megduplazodott-a-hulladekudvarokban-leadott-ujrahasznosithato-hulladek>
- Riiklik jäätmete sortimisuuring. Lõpparuanne. (2025). *Keskkonnaagentuur*. https://keskkonnaportaal.ee/sites/default/files/2025-09/Sortimisuuringu%20aruanne%202025_0.pdf
- Rist, K. (24.03.2025). Tekstiilitakso saab Hiiumaalt head saaki. *Hiiu Leht*. <https://hiiu-leht.ee/tekstiili-kogumising-tekstiilitakso-saab-hiiumaalt-head-saaki/>
- Strategic Agenda on Textile Waste Management and Recycling. (2019). *Innovatext*. <https://www.innovatext.hu/en/hir/strategic-agenda-textile-waste-management-and-recycling>
- Söbralt Söbrale kodulehekülg. <https://sobraltsobrale.ee/>
- Ungari tekstiilisektori ülevaade. <https://www.twobirds.com/en/trending-topics/extended-producer-liability-in-the-textile-sector/epl-textile-sector-map/hungary>
- Uuskasutuskeskuse kodulehekülg. <https://uuskasutus.ee/>
- Valpak by Reconomy kodulehekülg. <https://www.valpak.co.uk/dutch-threads-of-responsibility-navigating-the-netherlands-textiles-epr/>
- Watson et al (2018) Used Textile Collection in European Cities. Study commissioned by Rijkswaterstaat under the European Clothing Action Plan (ECAP). <https://open.rijkswaterstaat.nl/@173880/ecap-used-textile-collection-european/>
- Ülevaade olmejäätmete liigiti kogumise vahenditest. (2025). *Keskkonnaportaal*. <https://keskkonnaportaal.ee/et/ulevaade-olmejaatmete-liigiti-kogumise-vahenditest>